

כתיבה וחתימה טובה

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 346

פנינים לפרשת נצבים - ראש השנה

זה קרה בשעה שהוא אמר את פיוט 'ונתנה תוקף'. ההתרגשות שלו היתה כל כך גדולה, עד שהוא פשוט לא יכול היה להמשיך ולקה בלבו. לא שמעתי על עוד אחד שאובחן עם התקף לב, לפחות לא ב-200 השנים האחרונות

מרטיט ומרגש: כך היה נראה ראש השנה של ראש ישיבת 'קרית מלך', הגאון רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, כפי שמספר תלמידו חביבו, פעיל 'אחינו', הרה"ג ר' ישראל היימן

יעקב א. לוסטיגמן

אחד מגדולי בעלי התפילות שידע עולם הישיבות בדורות האחרונים, היה ללא ספק הגאון הגדול רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, ראש ישיבת קרית מלך, שבמשך שנים היה שליח הציבור בישיבת חברון-גאולה, ובהמשך עבר להתפלל בישיבת 'קריית מלך' בבני ברק, שבראשה עמד.

לקראת ראש השנה והימים הנוראים, ביקשנו לשוחח עם אחד מהתלמידים הקרובים ביותר לרבינו הגרש"י זצ"ל, הלא הוא הרה"ג ר' ישראל היימן, מבכירי הפעילים של ארגון 'אחינו', וחבר בצוות הכותבים ב'לקראת שבת'.

הרב היימן, שבעצמו משמש כשליח ציבור בימים הנוראים, היה בן בית אצל ראש הישיבה זצ"ל. הוא זכה לנהל עמו שיחות אישיות וקרובות מאוד, למד תורה מפיו, שתה בצמא את דבריו בהמוני שיעורים וב'וועדים' שמסר ראש הישיבה, וגם... קיבל ממנו הדרכה מה עליו לכוון לפני שהוא ניגש לעמוד כבעל התפילה, בימים הנוראים.

"כשאנחנו מדברים על 'ראש השנה' בישיבת קריית מלך, חייבים להבין שראש השנה לא היה יומיים בלבד. זה התחיל כבר ב-א' אלול. 31 ימים בשנה חיינו את ראש השנה, כל חודש אלול ועוד יומיים של ראש השנה עצמו", פותח הרב היימן.

"האווירה היתה מאוד מיוחדת. זה לא היה פחד ואימה. חלילה לא היתה עצבות ולא דיכאון. האווירה היתה אווירה של יראת הרוממות, תחושה של קרבת ה' לי טוב. הרגשנו שהימים האלו הם

ימים מאוד מיוחדים, שבהם אנחנו יכולים לזכות ולהעפיל לדרגות רוחניות גבוהות במיוחד.

"עיקר העיסוק שלו בחודש אלול, היה בכך שבראש השנה אנחנו נזכה להמליך את הקדוש ברוך הוא על העולם כולו. שתהיה לנו הזדמנות להתקרב אליו, וכביכול לתת לו כתר מלוכה...."

"במשך כל השנה היו לו וועדים רבים שהיה מוסר במשך השבוע, עם כל ועד היה לו סדר לימוד אחר, חלק למדו גמרא, אחרים מוסר, למדו ספר כזה, ספר אחר. אבל בחודש אלול כמעט כל הוועדים שינו כיוון. לא המשיכו ללמוד את מה שלומדים כל השנה. עברו להתעסק בהכנה לראש השנה.

"אמר לנו ראש הישיבה: מה אתם מדברים בכלל? המשמעות של 'אם כבנים' היא אחת, ושל 'רחמנו כרחם אב על בנים' היא שונה לגמרי, יש הבדל שמים וארץ בין 'אם כבנים' ל'אם כעבדים', ובין 'רחמנו' לבין 'ותוציא כאור משפטינו'. כל בקשה כזאת זה עולם בפני עצמו. הוא הסביר פלפול שלם במילים של הפיוט הזה, ואחר כך שר שוב את השיר, והראה לנו איך שכל תנועה קטנה בשיר אומרת משהו, היא מבטאת עומק במשמעות בין הגדרה של בן להגדרה של עבד וכדו'.

"מתוך הסיפור הזה, הבנו שכל ניגון שהוא מנגן וכל שיר שהוא שר, יש לו סיבה. זה לא סתם אוסף של צלילים שמתחברים זה לזה בצורה נעימה לאוזן, אלא תנועות ותנודות של הלב והנשמה לפי פירוש המילים ועומק הכוונה..."

להתרגש מפר ואיל

"כשמדברים על מורי ורבי הגרש"י בורנשטיין", מוסיף הרב היימן, "מדברים על תפילות הימים הנוראים. הוא היה מאוד מזוהה ומפורסם כבעל תפילה מיוחד במינו, וכל מי שהסתובב סביבו הכיר את האנקדוטה המפורסמת מאוד אודותיו:

"במשך ימי חייו, היתה פעם אחת ויחידה בה אובחן עם התקף לב. זה קרה בשעה שהוא אמר את פיוט 'ונתנה תוקף', והגיע למילים 'מי יחיה ומי ימות', ההתרגשות שלו היתה כל כך גדולה, עד שהוא פשוט לא יכול היה להמשיך ולקח בלבן.

"שמעתי מפיו כמה פעמים, שהסיבה שבגינה הוא לקח בהתקף לב, היתה שקודם לכן כשנכנס להתפלל, הוא ראה בין הקהל אדם שהכיר, ושבשנה הקודמת פקדו אותו כמה מקרים קשים מאוד רח"ל. ראש הישיבה זצ"ל לקח את זה מאוד ללב, וכשהגיע בתפילה ל'מי יחיה ומי ימות', זה הציף אותו עד כדי כך..."

"האמת שכולנו מתרגשים ב'ונתנה תוקף', כל אחד ואחד מאתנו", מחדד הרב היימן, "יש כאלו שבוכים, יש שצועקים, יש שמאמצים את מוחם ומקמטים את מצחם בכל כוח הכוונה במילים..."

"אבל מהאנשים שאני מכיר, רק אחד הגיע לכדי התקף לב באמירת הפיוט הזה... לא שמעתי על עוד אחד שזה קרה לו, לפחות לא ב-200 השנים האחרונות. וזה מראה לנו עד כמה הוא היה שקוע בתפילה באופן שאי אפשר בלב לתאר במילים.

"והאמת שהתלמידים שלו, גם אלו שכבר התחתנו לפני שנים,

"כמעט בכל יום היה מזכיר כמה ימים כבר עברו מאז ראש חודש אלול, וכמה ימים עוד נותרו עד ראש השנה. הוא היה חי בציפייה עצומה לרגע שבו יישמע קול השופר, ונאמר לפניו מלכויות כדי שנמליך עלינו את בורא כל עולמים.

"בימים האלו, הוא היה מתעסק רבות בלימוד של התפילות והפיוטים, בהתבוננות מעמיקה בפירוש המילים, וזה לא היה סתם לימוד פשטני של ביאורי תפילה. בכל מילה הוא היה לומד משמעות שונות ומיוחדות. נוסח התפילה, כשהתפלל לפני העמוד, היה בהתאם.

"ראש הישיבה גם כתב חיבור מיוחד לימים אלו, 'שי למורא'. הספר יצא בכמה מהדורות, ומי שמעיין בו מבין מה זה אומר להיכנס לעומק העניין של התפילות בימים הנוראים.

"מעניין לציין, שמי שהיה בקי בספר ונכח בישיבה כשראש הישיבה זצ"ל היה ניגש לעמוד, יכול היה לשמוע אותו כביכול מבאר את התפילה, על ידי הניגון שהיה מנגן באמירת המילים. פה הוא מתרגש, כאן הוא מדגיש, בפסוק הזה הוא עוצר לרגע, עכשיו הוא אומר את המילים בניגון שמח ותוסס, פתאום הוא עובר לומר את המילים באיטיות ובהטעמה... כל כזאת תנועה היתה כאילו לקוחה מתוך הספר שחיבר, כי הניגון אצלו לא היה רק להנעים את התפילה, אלא לבטא את הרגש ואת הכוונה שיש בעומק המילים של התפילה."

צוהר קטן לעולם גדול

"בהקשר זה אספר סיפור מעניין שהיה בישיבה פעם, ושפתח לנו צוהר קטן לעולמו הפנימי של ראש הישיבה זצ"ל, איך הוא מתייחס לניגון מילות התפילה:

"באחת השנים הלחין ראש הישיבה ניגון חדש ל'היום הרת עולם'. הניגון לא מאוד מורכב, אבל ראש הישיבה השקיע הרבה זמן כדי ללמד אותנו את השיר. היה לו מאוד חשוב שנדייק ממש בצורה מושלמת בכל ה'קוועצ'ים' של השיר, כאן הניגון קצת עולה כאן יורד, כאן יש מעין צעקה קטנה וכו'.

"ראינו שראש הישיבה ממש לוקח את זה ברצינות תהומית, ומאוד מאוד חשוב לו שנשיר את השיר בדיוק מושלם.

"הבחורים שאלו אותו, מאי האי? מה זה כל כך משנה אם אנחנו שרים את זה ככה או קצת אחרת, העיקר זה הקצב והניגון, כולם שרים, נהנים, מתעוררים... למה להיכנס לדקויות כאלו?"

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעני"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
גלב"ע ר"ח אב תשע"ו

"אבא שלי - הסטייפלער הקדוש - היה אומר, שהזמן להשתדלות לפרנסה ולשאר העניינים, הוא בימים הנוראים, בימי הדין והמשפט - ראש השנה, יום כיפור, הושענא רבה. אז נגמרת ההשתדלות. אחרי זה נשאר לאדם להיזהר ולהישמר שלא לקלקל את הדברים הטובים שנגזרו עליו, שלא יקרע בידיים את ה'פתקא טבא' שלו"...

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א,

על התפילה וההשתדלות ממרן הגאון רבי חיים קנייבסקי זיע"א

שהרי חז"ל אמרו שהמאריך בתפילתו מאריך לו ימיו ושנותיו. "וכיון שאתה מאריך בתפילתך, הלא יאריך לך ימך ושנותיך, שבהם תוכל לשבת וללמוד עוד תורה, ונמצא שאינך מפסיד דבר".

בהזדמנות אחרת התבטא ואמר, כי לכל ענין, זריזות היא מעלה טובה ויקרה, חוץ מדבר אחד: תפילה. בתפילה אין צורך להזדרז, אלא יש לאמרה במתינות, מתוך כוונה, ולא במהירות.

כללו של דבר: תפילה אינה נמדדת במשך הזמן שלה, אלא בכוננת המתפלל. לפיכך, אין למתפלל לחשוש משום כיוון - לא מאריכות יתר וגם לא ממשך זמן קצר, אלא יתפלל כפי שמתאים לו, ואת עיקר מאמציו ימקד בכוונת הלב.

היה איש עסקים שומר תורה ומצוות, שהציעו לו עיסקה גדולה שהיה טמון בה פוטנציאל לרווחים גדולים, אך מצד שני היה בה סיכון רב. זה טבען של עיסקאות גדולות. אתה רוצה להרוויח? קח בחשבון שאתה עלול להפסיד...

העיסקה קרצה לו, אך, כמובן, הוא חשש מהסיכון הכרוך בה. הוא בא אל רבינו לקבל את עצתו, אך הציג את שאלתו בהתחכמות: "האם על סוג כזה של עיסקה יש חובת השתדלות?"...

שמע רבינו את השאלה, חייך ואמר: "היום, בחודש תמוז, אתה מדבר איתי על חיוב השתדלות? אבא שלי - הסטייפלער הקדוש -

כח התפילה הוא כח עצום, ומי שיודע מהו הכח הזה יכול לשנות את כל חייו!

מי מאיתנו אינו רוצה לזכות למה שזכה רבינו? אנו נוטים לומר: טוב, היה לו אבא גדול שהתפלל עליו גם כשהיה מבוגר, היה לו גם את החזון איש שהתפלל עליו...

ודאי שהדברים נכונים, אך רבינו עצמו - מה אמר בענין זה? פעם אמר למקורבו, רבי שמעון ויסרג: אתה רוצה להיות אדם גדול? אגלה לך את הסוד. דע לך, שבלי שמתפללים לא שייך לקנות קנין בשום דבר! כל מעלה שרוצים לזכות בה - צריך להתפלל על כך! אפילו על דברים קטנים חייבים לבקש!

הוא ביקש שיביא לו גמרא נידה, פתח בסופה (ע ע"ב) והקריא: "מה יעשה אדם ויחכם?" אומרת הגמרא: "ירבה בשיבה" - צריך התמדה. אבל "הרבה עשו כן ולא עלתה בידם", לכן אומרת הגמרא: "יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו, שנאמר: 'כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה'... מאי קא משמע לן, דהא בלא הא לא סגי" - גם מתמיד גדול, עם כל הכשרונות, צריך לדעת שבלי תפילה לא יוכל לקנות כלום! יש תנאים כדי לזכות בתורה. "כי ה' יתן חכמה!" לאוקמי גרסא צריך סיעתא דשמיא.

שיעור הזמן הראוי לתפילה

כאשר שאל רבי יוסף שלמה קורלנסקי אודות ענין מסוים, אמר לו רבינו: "תתפלל על זה". שאל: "מהו שיעור תפילה? כמה עלי להתפלל?"

תשובתו של מרן היתה מעניינת: "דקה אחת". כי העיקר בתפילה זו הבקשה האמיתית מעומק הלב.

מענה דומה השיב לאברך שניגש לשאול, כמה זמן יש להתפלל תפילת שמונה עשרה.

"אין לזה כלל", השיב רבינו, "לאחד מתאים זמן קצר יותר ולשני - ארוך יותר. איכות התפילה נמדדת בכונה שמכוונים בה".

אמנם, כאשר ניגש אברך לשאול האם עליו לקצר את זמן תפילתו הארוכות, שכן הוא מאריך בתפילתו יותר מן המקובל, כך שהן גולשות גם על חשבון הלימוד - השיבו מרן כי אין צורך לחשוש,

יהודי נכנס להתייעץ: "מציעים לי שתי הצעות של שליח ציבור בימים נוראים, האחת בבית הכנסת של אברכים, בו אני מתפלל תמיד, והצעה נוספת של שליח ציבור בבית כנסת של בעלי בתים ברמת גן, עם משכורת של קרוב ל-10,000 ש"ח, את מה להעדיף?" הגיב הרב ואמר: "אתה רוצה שאענה לך על שאלה, מה להעדיף האם תאוות הממון או תאוות הכבוד..."

מרן הגראיל שטיינמן זצוק"ל על ענווה, סליחה ומחילה

מהאישה, מהילדים. זו בקשת מחילה שצריך לעשות אותה בערב יום הדין'.

"ולבקשתך, אתה הלא יודע שאינני מקפיד ואינני מן הנפגעים. אך אם בכל זאת אתה חושש למשהו, אם לך זה עושה טוב, הרי מחול לך, מחול לך, מחול לך. גוט יאהר, לך ולכל משפחתך!"

"לא ידעתי עם מה להתחיל"

"נכנסתי במוצאי ראש השנה תשס"ח", סיפר יהודי ממקורביו, "וכיון שענוונותו של רב אהרן-ליב הייתה רבה, דיברתי בחופשיות.

"הוא שאלני: 'איזו מידה תיקנת בראש השנה?'

"ילדות הייתה בי ועניתי לו (מעט בבדיחות): 'לא מצאתי מה לתקן'... 'הוא הרצין בכובד ראש ואמר: 'ואני, לא ידעתי ממה להתחיל לתקן'..."

ה' אלוקים אמת

"מתהלכת ברחוב שמועה בשם ראש הישיבה... האם נכונה השמועה?" - נכנס מאן דהוא והתעניין ישירות.

"דע, שמה שנאמר ברחוב הוא שקר. גם אביא לך ראייה: כי הדבר היחיד שהוא אמת, זה שה' הוא האלוקים, ואת זה לא תמצא ברחוב..." אחר כך התייחס רב אהרן-ליב לגופה של שמועה: "מה שאומרים

"היה זה בערב ראש השנה של אחת מהשנים" - סיפר בן ביתו, "חשתי צורך עז להגיע לחדרו, שכן לאורך השנים זכיתי לקרבתו, חששתי שמא קירבה זו גרמה אצלי בעקיפין ובשווג להורדת מפלס הכבוד הנדרש כלפיו, שכן ההרגל והשגרה מקהים את התחושה ומטשטשים את חובת היראה, ושמא חטאתי פה ושם בגינוני קרבה יתירה.

"באתי אליו אפוא, היה זה מספר שעות לפני התקדש החג. הוא מעט התפלל לראותי בשעה כזו, ושאל לרצוני.

"באתי לבקש מחילה מראש הישיבה, אמרתי לו. הסברתי לו את תחושותי, ואת חששי שמא לא נהגתי בו במהלך השנה כבוד ראוי, ועל כן אני מבקש את מחילתו.

"את התגובה שלו לא אשכח!

"אתה בעל גאווה!"

"מהיכן שלא אשוב, על כזו תגובה לא חשבתי. מה עניין גאווה לכאן?

"אך הוא המשיך, תוך כדי שהוא לוקח את ידי בידו, מלטף - אך מכה על הקדקוד בו זמנית: 'אתה תצא מכאן בתחושה מרוממת: ביקשתי סליחה מ'אהרן ליב'. זו איננה התכופות וענווה, להיפך, זו גאווה: 'אני ביקשתי, אני!'. מי שבאמת רוצה לבקש סליחה ולהתכופף, איננו מבקש ממי שאין צורך לבקש!..."

"ואז המשיך עוד מתוך האמת הנוקבת שלו: 'אתה חושב, שאם באת ל'אהרן ליב' לבקש מחילה - אז יצאת ידי חובתך? אמור לי: מהאשה, מהילדים, כבר ביקשת מחילה בערב יום הדין?'

"נבוכתי. ניסיתי לחמוק מהרגע המביך ושאלתי: מהיכתי תיתי לבקש מחילה מהילדים?

"מרן זצוק"ל לא הותיר לי נתיב מילוט והסביר לי היטב: 'ראה, ככל שאבא גוער בילדיו, מטיל מורא כפי הצורך, והוא עושה זאת מדין חינוך, הרי שהוא פטור מבקשת מחילה. הוא נהג כדין. אך לעתים רבות, אבא נוטה להוסיף קצת במינון של התרעומת, ומי מדבר על הרמת יד שלא כדין. על כך - יש לבקש מחילה! זה כבר לא חינוך, זו פגיעה אישית! צריך גם לדעת איך לפייס, אבל זו סוגיה בפני עצמה.' "לך הביתה" - סיים בנימוח אבהית כשידו עדיין אווזת את ידי, 'ואם קשה לך, תגיד שאני אמרתי לך לבקש מחילה. תבקש מחילה

החוויה הרוחנית הזו לא תישכח במהרה, ממתפללי בית הכנסת המרכזי ברמת אלחנן. בליל יום כיפור של שנת תש"פ, לקראת סוף התפילה ואמירת 'עלינו לשבח', ביקש רבינו את רשות הדיבור. בעשרות שנות קיומה של רמת אלחנן, לא זכור לנו שהרב שליט"א עולה במדרגות ההיכל, בלילה המקודש ביותר בשנה, ומדבר לפני הקהל. הכל הבינו שמדובר במסר מיוחד

על הבקשה המיוחדת שביקש הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שכל הקהל יאמר בצוותא, בקול רם ובכוונה גדולה

"וְאַנְחֵנוּ כּוֹרְעִים וּמְשִׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לְפָנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים" (עלינו לשבח)

תלמיד חכם שהתקבל לכהונת הרבנות באחד המושבים בארץ, החליט לחזק את לימוד התורה במקום, וייסד תקנה חדשה, לפיה יתקיים שיעור תורני לאחר תפילת המוסף של יום השבת. הרב החדש היה סבור, שבאמצעות השיעור הזה תהיה בידו אפשרות להרביץ תורה במתפללים, ולדבר גם על העניינים הדורשים חיזוק במושב.

כוונתו של הת"ח היתה טובה, אבל התקנה החדשה לא התקבלה בעין טובה אצל חלק מן המתפללים. היו, כמובן, ששמחו מאוד על כך, ושיבחו את המרא דאתרא החדש על יוזמתו, אבל כמו בכל מקום היו גם כאלה שהתנגדו.

"אם הרב רוצה לומר שיעור, בכבוד; אין לנו כל התנגדות עקרונית לכך, אבל מדוע לעשות זאת דווקא בשעה שרבים רוצים כבר ללכת לביתם, ועל ידי השיעור מאלצים אותם להתעכב בבית הכנסת?" - טענו.

גם המתלוננים ידעו שהסיבה לקביעת השיעור בעת שכזו, היא רצונו של הרב להגיע למספר משתתפים גדול ככל האפשר, הנמצאים כבר ממילא בבית הכנסת, אבל כיון שהם רצו ללכת לביתם, גם להם הדבר עוגמת-נפש.

בוודאי שמדברי המתנגדים לא נודף ריח של אהבת-תורה, אבל הרב החדש היה צריך להתחשב בכך, ולקיים את השיעור בזמן נוח יותר. גם אני סברתי בתחילה שהרב ההוא עשה שלא בחוכמה, כי לכאורה לא כדאי לקבוע שיעור בלא הסכמת הקהל, ויש בכך טירחא דציבורא, אבל לאחר שראיתי את ה'פתחה' של ה'שערי תשובה' להלכות ראש השנה בשו"ע, רווח לי במקצת.

בסימן תקפ"ד, סעיף קטן ג', מביא ה'שערי תשובה' - "מעשה באחד שהיה לו קצת מיחוש ולא יכול היה לילך לבית הכנסת, והפצירו בו בניו שיתקעו לו, ויאכל, ולא רצה, ומחמת הפצרתם נָדַר שלא לאכול עד אחר זמן היציאה מבית הכנסת..."

ואם לא היה די בנדר זה, אזי "כאשר השלימו תפילתם, ורצו לצאת, בא חכם ודרש דברי כיבושין, כמו שעה אחת או שעתיים, ואיחרו לצאת..."

גם במקרה של ה'שערי תשובה' לא יכלו הציבור לצאת לפני תום השיעור, והרי לנו שרב הקובע שיעור במצב שכזה, אינו גורם לטירחא דציבורא.

מדוע מקצרים בשמונה-עשרה של שבת, ומאריכים בפסוקי דזמרה? מאידך, יש דברים שבוודאי אינם גורמים לטירחא.

הגר"ש טנא זצ"ל, אב"ד תל אביב, שאל: ידוע שהסיבה שמקצרים בתפילת שמונה-עשרה של שבת, ואומרים בה רק 7 ברכות, היא כדי לא להטריח על הציבור. ואם כן, שאל, מדוע בפסוקי דזמרה של שבת מאריכים מאוד, ומוסיפים שם קטעים הגורמים להתארכותם של פסוקי דזמרה? הלא דבר הוא!

ותירץ: הרי מדובר בפסוקים של זמרה, בהם אנחנו מזמרים להשי"ת; וכי יש אדם אחד בעולם שהזמירה והשירה נחשבים אצלו לטירחא?

כל הקהל אומר 'עלינו לשבח' בצוותא

הזכרנו קודם את 'סוף התפילה', שבה ביקש הרב ההוא לייסד שיעור. הבה נדבר עתה על מה שאומרים תמיד בסוף התפילה...

החוויה הרוחנית הזו לא תישכח במהרה, ממתפללי בית הכנסת המרכזי ברמת אלחנן. בליל יום כיפור של שנת תש"פ, לקראת סוף התפילה ואמירת 'עלינו לשבח', ביקש רבינו הגאון המרא דאתרא

שליט"א את רשות הדיבור.

בעשרות שנות קיומה של רמת אלחנן, לא זכור לנו שהרב שליט"א עולה במדרגות ההיכל, בלילה המקודש ביותר בשנה, ומדבר לפני הקהל. הכל הבינו שמדובר במסר מיוחד שהגר"י זילברשטיין מבקש להעביר, דווקא עכשיו, בליל יום כיפור.

ואכן, הרב דיבר על כך שצריך לחזק את תפילת 'עלינו לשבח', שכיון שהיא נאמרת בסוף התפילה, אין אנחנו מכירים בערכה הרם, ומזלזלים בה, ולפעמים אף מדלגים עליה ולא אומרים אותה כלל. הרב שליט"א אמר שדווקא עכשיו, ביום כיפור, כדאי מאוד לתקן את העניין, ולכן הציע שכל הקהל יאמר בצוותא, בקול רם ובכוונה גדולה, מתחילת 'עלינו לשבח', ויעצרו לפני שמגיעים ל'ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים'. ואחר-כך נאמר כולנו ביחד 'ואנחנו כורעים', ובכך נזכה להעלות את התפילה לפסגות נישאות.

וכך אכן היה. תפילת 'עלינו לשבח' נאמרה באווירה עילאית, ובהרגשה של רוממות, כשהקהל כולו, מבוגרים צעירים וילדים, מצטרפים יחדיו לשירת-הלל להשם יתברך.

תפילת 'עלינו לשבח', שצריכה להיאמר בשמחה מרובה, ומתוך הרגשת-קירבה להשי"ת, שלא שם חלקנו עמם וגורלנו ככל המונם, עוררה בעבר קנאה-רבתי אצל הגויים, קנאה שהובילה לקטרוגים נגד היהודים, ולפוגרומים קשים.

דמו של העם היהודי ניתז על 'עלינו לשבח', לאחר שכמה משומדים הלשינו אצל האומות שהיהודים מתכוונים בתפילה זו לחרף ולגדף את הגויים. מה שהתסיס את הגויים במיוחד, היו המלים "שלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם, שהם משתחוים להבל וריק, ומתפללים אל אל לא יושיע".

קטע זה ב'עלינו לשבח' מיוסד על הפסוקים בספר ישעיה (ל' ז', מ"ה כ') - "ומצרים הבל וריק יעזורו וכו'; הנושאים את עץ פסלם ומתפללים אל אל לא יושיע". אחד המשומדים הוציא לעז על בני העם היהודי, שהם מתכוונים לחרף את 'אותו האיש', שכן שמו הוא בגימטריא 'וריק'.

היו משומדים אחרים שהלשינו שהיהודים נוהגים לירוק אחרי המלים "ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה".

כל הדברים הללו גרמו לשפך-דם בקרב העם היהודי, ודוקא משום כך הפכה תפילת 'עלינו לשבח' לתפילה נשגבה ונוראת-הוד, המסמלת את האמונה המוחלטת של העם היהודי באלוקיו, שמוֹדֶה לו על כך שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה, אלא קִרְבְּנו לעבודתו ונתן לנו את מצוותיו וחוקותיו.

ועל כן אנחנו מכריזים ואומרים: "הוא אלוקינו אין עוד, אמת מלכנו אפס זולתנו!"

נהרות-הדם של אחינו בני ישראל, שנשפכו על תפילה זו בכל מקומות מושבותיהם בגולה הדוויה, מביאים אותנו, בני הדור האחרון, לאחוז ביתר-שאת וביתר-עוז בתפילת 'עלינו לשבח', ובכל מה שהיא מסמלת.

מצאנו לנכון לצטט כאן כמה קטעים מדבריהם של גדולי המחברים,

בעניינה של תפילת 'עלינו לשבח'. וכך כותב 'סוד ושורש העבודה': "ויתחיל עלינו לשבח לאדון הכל, ויחשוב בשמחה עצומה מאוד בזה הלשון ממש: עלינו מוטל וחיוב לשבח לאדון הכל, וגם עלינו מוטל וחיוב לתת גדולה ליצר בראשית, על שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה, ושלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם וכו'.

"ואנחנו כורעים, צריך כריעה גדולה בברכיו. ומשתחוים ומודים, צריך ג"כ השתחויה גדולה. ועיין בסדורים ג"כ מעניין הכריעה. ויכניס שמחה עצומה בלבו באמירת התיבות, ישמח מאוד שזכינו לכל זה.

"וכשיזקוף יאמר ג"כ בשמחה עצומה מאד ומאד: לפני מו"ה הקב"ה, וראוי לקבל עליו תיכף מסירות נפש בצירוי איזו מיתה, מרוב השמחה והחדווה שיבער בלבו על זכייה זו, ובודאי יעשה בזה נחת רוח גדול ליוצרנו ובוראנו ית"ש ויתעלה זכרו לעד.

"הוא אלוקינו אין עוד אמת מלכנו אפס זולתו, כל זה יאמר בשמחה עצומה עד מאוד, ובכל עוצם כוחו, ובפריסת-ידיים למעלה, ויתאמת בלבו הַאֲמֵנָה עצומה וחלוטה, שרק הוא ית"ש ויתעלה אלוקינו אין עוד אחר.

"ומובטח אני בזה, אחי ורעי ידידי השם ואהובי נפשי, במי שיאמר שבח זה בשמחה עצומה עד למאוד, עד קצה תכלית השמחה וגודל ההתלהבות, בודאי מגודל השמחה וההתלהבות, יקבל עליו מסירות נפש כמה פעמים במקומות ידועים בשבח הגדול הזה.

"וכשיאמר התיבות 'ועל כן נקוה לך ה' אלקינו לראות מהרה נפש כמה פעמים במקומות ידועים בשבח הגדול הזה. בתפארת עוזך', ראוי להכניס בלבו שמחה עצומה עד מאוד על זה הקיווי ממש, כאילו שומע בעת הזאת הבשורה מפי אליהו ז"ל, שיבשר שביום הזה תצא השכינה מהגלות, ונזכה לראותה, ויכניס בלבו האמנה אמיתית שבודאי יבוא העת והזמן שתצא מהגלות, ואף אם יתמהמה אחכה לו.

"וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך כל רשעי ארץ כו', עד סוף כל נוסח השבת, יכניס האדם בלבו שמחה עצומה עד מאוד, עד שכמעט לא יעמוד כוח מרוב החדווה והשמחה שתבער בלבו, על הקיווי זה של עתיד, שאז יתקדש שמו הגדול לעיני כל חי בכל העולם. כי כל העמים כולם, מקטנם ועד גדולם, ידעו האמת באמונה שלימה ואמיתית, שה' אלוקינו הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד מלבדו.

"וכולם יכרעו ויפולו לפניו מפני הדר גאונו ית"ש ויתעלה, ויתנו יקר וגדולה וכבוד לשמו הגדול ית"ש ויתעלה, ואז יתגדל ויתקדש שמו הגדול בכל העולמות עילא ותתא.

"ובייחוד הפסוק והי' ה' למלך כו' יאמר בשמחה עצומה עד מאוד. והאר"י ז"ל מזהיר על פסוק זה לאומרו בכוונה גדולה. ויאמר הפסוקים: 'אל תירא מפחד וכו'', ונדפס בסדורים גודל מעלתם".

מן הראוי להזכיר גם את דברי הרוקח שאמר:

"כל איש הירא את דבר ה' ישים על לבו, ויכוון מאוד כשמתפלל

למדנו מכאן על כוחה העצום של ברכת המזון לרפא את האדם מכל תחלואיו, בכך שהאדם המברך בשמחה ובטוב-לבב, מביא לכך שהמאכלים שבמעיו מתברכים, והן-הן התרופות הטובות ביותר לגופו

מהמאכלים הלא-טובים, שאינם מתברכים במעיו, ונותן עצה כיצד להגיע למצב שבו המזונות יהיו מבורכים תמיד.

וכך כתוב בספר 'ברית עולם' (על פרשת משפטים): "רובם של החולאים מן המזונות הבלתי-מבורכים, שמתאחו בהם הרע, מה שאין כן המזונות המבורכים, שאדרבה מתערב בהם הטוב של הקדושה, שלא לבד יש לו כוח לשמור מן החולי שלא יבוא, אלא אפילו להסיר את החולי שכבר בא על איזה קלקול, כי המזונות המבורכים הם ודאי במקום תרופות, וזהו שנאמר 'וברך את לחמך ואת מימך, והסירותי מחלה מקרבך'".

ה'ברית עולם' מוסיף וכותב ש"העבודה הפרטית והסגולית המברכת את המזונות, היא דווקא ברכת המזון האמורה כהלכתה, שאם האדם אינו מברך כל עיקר, או שאינו מברך כראוי בשמחה ובטוב-לבב, אין הברכה שרויה במעיו, ואז אדרבה לחמו במעיו נהפך למאורת-פתנים בקרבו, וזה גורם לו חולאים רעים ונאמנים' וכו'; כי לבסוף יוכרח להודות בפה מלא שלא נתפשטה ברכתו בבני מעיו, לפי שביטל או זלזל בברכת המזון" וכו'.

"ולא תקפוץ להקשות, בענין אומות העולם, שאינם מברכים על מזונם, או שמברכים ללא אלוקי אמת, ואעפ"כ יערב להם מזונם, ומתקיימים בריאים וחזקים, דשנים ורעננים; כי כבר כתבתי במקום אחר, שענייניהם של אומות העולם הם כפי מזלם' וכו'.

למדנו מכאן על כוחה העצום של ברכת המזון לרפא את האדם מכל תחלואיו, בכך שהאדם המברך בשמחה ובטוב-לבב, מביא לכך שהמאכלים שבמעיו מתברכים, והן-הן התרופות הטובות ביותר לגופו.

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

'עלינו לשבח', כי שיר השירים הוא... ומשתחוה באימה ויראה וברתת וזיע בשיפוי ראש, כי כל צבא השמים שומעים, והקב"ה עומד עם פמליא של מעלה וכולן עונים ואומרים 'אשרי העם שככה לו' וכו'".

הבה נתחזק כולנו באמירת 'עלינו לשבח', ונדמה שדווקא בתקופה זו שאנו חיים בה, הכוונה בתפילה זו צריכה להיות קלה במיוחד... שכן, האווירה מסביבנו מתנהלת כמעט באווירה-של-גויים, וכשאנחנו מתפללים 'ולא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם', נוכל, לצערנו, לכוון על אחינו בני ישראל, שלא זכו להימנות על באי בית המדרש, ותהלוכות-חיים דומות לאלה "המשתחוים להבל וריק, ומתפללים אל אל לא יושע".

ההודיה שלנו באמירת תפילה זו, צריכה אפוא לפרוץ מקירות-לבנו. להרגיש בחוש, ולהוקיר את העובדה שאנחנו זכינו להיפקד ולהשתייך על חייליו של צבא-השי"ת, ואנחנו משתדלים לקיים את רצונו בלבב שלם, ולהיכלל בתוך החבורות של יראי-השם ועושי-דברו.

היש לנו אושר גדול מזה?

כשההרגשות הנ"ל תיקבענה בתוכנו, ייקל עלינו להתחזק ולהתרומם בתפילת 'עלינו לשבח', ובוודאי שלא נזלזל בה, ונהפוך אותה ל'תפילת הדרך'... הנאמרת ביציאה מבית הכנסת, כשפגינו מופנות כבר החוצה...

גם התקווה הגדולה, תקוות-הדורות, הבאה לידי ביטוי בקטע של "ועל כן נקווה לך", 'מדברת אלינו' כיום יותר ויותר, בראותנו את הנעשה בחוצות, ואת ההתדרדרות הנוראה השוררת בענין שמירת השבת.

על כל אלה, ועל הגעגועים והכמיהה המפעפעים בליבו של כל יהודי, עד בוא הנחמה הגדולה, אנחנו מתפללים בקטע זה, בידענו שכגודל התלאות, והדבקות בה', כך תהיה גודלה ועוצמתה של הנחמה.

"לראות מהרה בתפארת עוזך, להעביר גלולים מן הארץ, יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון" - אה, איזו תפילה טהורה!

בואו, אפוא, ונתחזק כולנו באמירת 'עלינו לשבח' בהתלהבות, ומתוך רטט של קדושה.

מי שמברך ברכת המזון 'בשמחה ובטוב-לבב', ממשיך על עצמו בריאות שלימה

ומ'עלינו לשבח', לברכת המזון, שגם היא צריכה להיאמר ברוב שמחה והלל להשם יתברך על שנתן לנו לחם לאכול.

יהודי אחד ניגש אלינו וסיפר בצער שיש לו בבית בעיה רפואית קשה, הוא מעוניין לדעת מה הדבר שעליו לעשות כדי להיחלץ מהבעיה.

לשם כך פתחנו בפניו את הספר 'ברית עולם', שחיבר רבי משה דוד וואלי, תלמיד-חבר של הרמח"ל, ובו יש התייחסות ישירה לשאלה הנ"ל. המחבר מתייחס שם למחלות הפוקדות את בני האדם, וכותב שמחלות אלו נובעות בעיקר מ'המזונות הבלתי-מבורכים', דהיינו

"הייתי חילוני גמור, אבל באתי מתוך סקרנות. אומר לרב את האמת, התעורר לי הלב... צעקתם 'ה' הוא האלוקים', ואני שאלתי 'מה הם צועקים?' זה היה כל כך מרגש, לא הבנתי מה צועקים... היה שם אדם דתי שהסביר לי את משמעות הדברים, אחר כך באתי לשבת לישיבה, וזהו, מאותו לילה של סליחות הפכתי לאדם אחר! כיום אני אברך, שקוע כולי בלימוד התורה!"

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, על הצימאון לשמוע דבר ד'

מי היה מאמין? לפני עשור לא היו לו מושגים ביהדות כלל, הוא לא ידע אפילו מהי שבת, וכעת הוא בן תורה אמיתי! נפשו של כל יהודי צמאה לדעת. אברך מוסר שיעור שבועי במושב נידח, ואינו משער את התוצאות של המאמץ שמשקיע. בתחילה באים שניים-שלושה אנשים, בשבוע שאחר כך ארבעה-חמישה, ולפתע גדל השיעור ומתפתח, וכל בני המושב מושפעים ממנו לטובה. ומה היה קורה, אילו מקים השיעור לא היה שם אל לבו את ברית הערבות שיש לו כלפי אותם אחים תועים!?

תן להם לטעום מהמתקנות הזו

ה'אור החיים' הקדוש מציין את חשיבות הערבות בעם ישראל, ומדגיש שאסור ליהודי לחשוב: 'אני צריך ללמוד תורה ולקיים מצוות, אין לי זמן להשקיע בקירוב רחוקים...' זו טעות! התורה לא תתקיים אם לא נחשוב על הזולת, אם לא נדאג שגם השני יקיים תורה ומצוות.

בשנים האחרונות תנועת התשובה גדלה והולכת, הביקוש גדול, רק תפתח להם את הדלת, הם יבואו. בישיבה אירגנו אכסניה לשבעים אורחים שרוצים לראות את עולם התורה. עשרות אנשים נוספים

משה רבינו מביא את כל ישראל בברית הערבות ואומר להם "אתם נצבים" - כל אחד מכם ממונה על קבוצה מסוימת בעם, מנהיג אותה ואחראי עליה!

עלינו להרגיש אחריות כלפי כל אחד מאלה שתחת השפעתנו, הואיל ואנו ממונים עליהם. עלינו לחשוב על זולתנו ולא על נוחיותנו האישית, ולדאוג שיהודים נוספים יוכלו לעבוד את ה'.

כיום הצימאון גובר מאוד! לפני מספר שנים שהיתי בקיבוץ חילוני מובהק במשך שלושה ימים, והשתוממתי לראות את התשוקה שלהם לדעת. מזכיר הקיבוץ ביקש ממני שאתן הרצאה לאנשי הקיבוץ. הם רצו לשמוע, ובאמת באו ושמעו!

לאחר מכן סיפר לי המזכיר, כי בכל ראש השנה הם מביאים בעל תוקע, וגם ביום כיפור מתקיימת תפילה בציבור, בה משתתפים רבים מבני הקיבוץ. "אמנם אנחנו חילונים" - אמר - "אך איננו רוצים לאבד את זהותנו היהודית ולהתנתק מהשורשים".

גם בני הקיבוצים, המנותקים כליל משמירת הדת, מבינים שזהו חיבורם לעם הנצח.

בקיבוצים מסוימים יש כבר כמה בעלי תשובה, והם מבקשים לקיים שם בשבתות מניין כשר של עשרה שומרי שבת. וכך, בכל שבת הם מזמינים בני ישיבות או אברכים, המגיעים מחוץ לקיבוץ ומשלימים מניין כשר, ואליהם מצטרפים אנשים מהקיבוץ.

אכן, רוח טהרה חופפת על עם ישראל, וזה מחייב את כל מי שבידו להשפיע על העם שבשדות. כל אחד מכיר את עצמו אם יש לו יכולת כזו, רק תדעו שאחיהם מחכים לכם!

באחת השנים, בתום מעמד הסליחות, ניגש אלי אברך כבן שלושים וסיפורו בפיו: "לפני עשר שנים הייתי בצבא, ושמעתי שיש מעמד של סליחות בישיבת 'אור החיים'. הייתי חילוני גמור, אבל באתי מתוך סקרנות. אומר לרב את האמת, התעורר לי הלב... צעקתם 'ה' הוא האלוקים', ואני שאלתי 'מה הם צועקים?' זה היה כל כך מרגש, לא הבנתי מה צועקים... היה שם אדם דתי שהסביר לי את משמעות הדברים, אחר כך באתי לשבת לישיבה, וזהו, מאותו לילה של סליחות הפכתי לאדם אחר! כיום אני אברך, שקוע כולי בלמוד התורה".

שביקשו לבוא - נדחו מפאת חוסר מקום! הלוואי והיה לנו מקום לכולם. עם ישראל פתוחים לקבל, הם טועמים שבת אחת ונשארים! באחת השנים השתתף כאן בסליחות יהודי חילוני, שדרן ספורט. לאחר אמירת הסליחות הוא ניגש אלי, ושאלתי אותו: "מאין באת? מה גרם לך להגיע?"

"אני גר בגבעתיים, וכל בני משפחתי כבר היו פה". הוא סיפר, "וכל אחד מהם חוזר עם דמועות בעיניים, שאלתי אותם 'מה קרה? מה ראיתם שם?' והם אמרו לי 'תשמע, אתה חייב לראות את המחזה הזה בעצמך!'"

"מה אני אראה? אני לא מבין, הנה, יש פה בתי כנסת, ומה יש לראות בסליחות? אומרים סליחות, חטאנו לפניך... אבל בסוף באתי. כבוד הרב, דע לך, מרגע שנכנסתי לא פסקתי מלבכות, אני מסתכל, שומע ובוכה. עכשיו הבנתי מדוע הם באים אלי בדמועות ואומרים: זה משהו מרגש ומצמרר..."

עם ישראל פתוח לקבל, עלינו רק לפתח להם פתח לטעם ולראות! אנו נפתח להם פתח, והקב"ה יפתח לכולנו שערי רחמים ורצון, שנוכה להשיב אליו עוד בנים אובדים.

לא מאמינים או לא יודעים?

אחד האברכים שלנו, גאון עצום, הגיע לכאן בזכות אהבת חברים. הם היו כמה חברים מוכשרים, המצטיינים ביותר בבית ספרם. אחר כך היו קצינים ומפקדים. אחד מהם שמע דרשה וחזר בעקבותיה בתשובה, הוא שידל חבר נוסף לבוא ולשמוע, בלי התחייבות... הגיע, שמע ונשאר. באותה דרך הם השפיעו על חברים נוספים, עד שנשאר חבר אחד שעדיין לא טעם את מתיקות התורה.

חבר זה היה המוכשר ביותר מביניהם, אך כמה שדברו איתו הוא לא הסכים. "עזבו אותי, אלה דברים ישנים של ימות מתושלח... מה לנו ולדברים האלה?"

המשיכו החברים להפציר בו, עד שאמרו לו: "שמע, אתה זוכר שפעמים רבות ביקשת שנלך למקום פלוני, על אף שלא היה לנו חשק ללכת, וכדי לא לשבור את המילה שלך הלכנו איתך, נכון? מדוע כעת אתה שובר את המילה שלנו? זו חכמה? זו ידידות? גם אתה צריך לשמוע לבקשתינו. תבוא, תשמע, לא מחייבים אותך כלום, רק תשמע!"

"צודקים", הוא הסכים בשם החברות שלהם, "אני בא, אבל מראש אני אומר לכם שחבל על הזמן שלי, כי אני לא מאמין בזה בכלל...". הוא הגיע לכאן במוצאי שבת. באותה תקופה הייתי מוסר בכל מוצאי שבת שעור מעמיק בספר מסילת ישרים, והבחורים היקרים היו יושבים ושומעים. הוא נעמד בפתח, ולא הסכים להיכנס בשום פנים ואופן, בטענה שבא רק לשמוע...

וכך עמד והאזין לדברי המסילת ישרים, שנאמרו בתוספת משלים, אגדות ומעשיות - דברים המושכים את הלב. כמעט שעה ארך השיעור, ומשהסתיים נגשתי למקומו שבפתח לאחל לו שבוע טוב. "ברוך הבא, שמעת את השיעור?", התעניינת.

"כן, שמעתי, אבל כל הדברים היפים האלה שהרב אמר אינם נוגעים

אלי כלל, כי אין לי בסיס ביהדות, אני לא מאמין בכלל!"

"מה הכוונה שאתה לא מאמין?", שאלתי.

"לא מאמין שקיימים כל הדברים האלה שאתם מדברים עליהם...". הצבעתי על מדפי הספרים העמוסים, שמקיפים את קירות בית המדרש ואמרתי לו: "תראה, יש כאן ספריה של אלפי ספרים, האם למדת אותם? איך אתה אומר שאתה לא מאמין בכל הדברים האלה, כבר קראת את כל הספרים שלנו?"

"מה לי ולספרים האלה?", הוא לא הבין...

"איך אתה יכול לומר לי שאינך מאמין, אם לא ידוע לך כלל מה כתוב בספרים שלנו? אין זה נכון שאתה לא מאמין, אלא אתה לא יודע! אתה לא מכיר את האמונה הזאת! ברגע שתלמד ספר ועוד ספר ותדע על מה דברנו בשיעור, אז תוכל לומר לי אם אתה מאמין לדברים או לא."

הוא חשב על הדברים, ומיד עדכן אותי: "יש לי אלף שאלות על כל הדברים שלכם..."

להפתעתו, לא נבהלתי. "תבוא כל יום, תשאל אותי שתי שאלות, ואני אענה לך עליהן. אי אפשר לענות על כולן על רגל אחת. כדאי שתיקח מחברת ותעלה על הכתב את כל השאלות, וכך אוכל לעבור עליהן. על חלקן אשיב לך בעצמי, וכאשר לא אדע להשיב בעצמי, אשאל את הגדולים ממני בתורה ובחכמה..."

למחרת הוא הגיע, ומני אז עד היום הזה הוא עדיין מעיין בספרים שלנו... אבל כעת הוא כבר בקי בהם ויודע ישר והפוך גמרות, חושן משפט ויורה דעה, בכל תחום! הוא גאון עולם, והבקיאות שלו יחד עם העמקות הן מהמיוחדות ממש!

אחינו התועים רחוקים כל כך, אינם יודעים ואינם מכירים מושגי יסוד ביהדות. צריך להבין שהבורות שלהם כה גדולה, שאי אפשר לומר שהם אינם מאמינים, הם פשוט לא יודעים. אך כשנותנים להם לטעום, להרגיש מעט את אור התורה - או אז הם רואים את האמונה בעיניים, ואינם מסוגלים להתנתק מהתורה הקדושה.

הגיע לישיבתנו נער צעיר כבן ארבע-עשרה, שמע שיעור וטען: "לא התחברתי". "הישאר שבוע נוסף" הצעתי לו, והוא נשאר. בסוף השבוע ציינתי בפניו "אני רואה אותך כל הזמן לומד".

"אכן, אינני יכול להפסיק את הלימוד!"

והדבר מדהים, כיצד קורה שתוך יום-יומיים הם מתחברים כל כך? התשובה היא, שכאשר אדם מעמיק בדברים הוא מתחבר לקדושה. זה כוחה של התורה הקדושה שהיא מחברת את הלומד לה', והוא מקבל שפע אלוקי מהעולם העליון, המשפיע עליו להתחבר לגמרא.

לא רק צעירים באים לטעום ולשמוע, היו גם אנשים מבוגרים שבאו רק לשיעור בודד, כדי לבדוק, לנסות, ולא יכלו להפסיק. אחד מהם הוא בן למעלה משמונים, וכבר אינו בקו הבריאות. לפני מספר שנים לא ידע מילה בגמרא, וכעת אינו מוכן ללכת הביתה לישון, "אני חייב ללמוד את הגמרא, איני מסוגל לעזוב", הוא אומר. ראייתו אינה במיטבה, והוא יושב כשזכוכית מגדלת בידו, ולומד דף אחר דף!

(מתוך הספר 'משכנני')

סיפר לי אחד מבני משפחתו של רבי חיים קניבסקי זיע"א, על יהודי שהגיע מאופקים על מנת לשאול בעצתו של הרב. הוא הגיע דקות ספורות לאחר שהסתיים זמן קבלת הקהל, והפציר בנו שנסכים להכניסו ל"שאלה קצרה". הוא סיפר על כך שיש לו צרות רבות בבית וכי הגיע ממרחק, משנכנס פנימה החל לגולל באזני ר' חיים את כל הבעיות...

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א: אסור לנו להחמיץ את ההזדמנות!

מרגלא בפומיה דרבי יעקב גלינסקי זצ"ל, שאדם החולה בלבו - כל עוד המחלה איננה חמורה במיוחד הוא נוטל כדורים ו'חי איתם'. אם המחלה רצינית יותר - עליו לעבור צנתור. לעיתים צנתור לא עוזר ויש לעשות ניתוח לב פתוח. אך לעיתים אין במה לטפל! הלב עבר ארוע שמכונה 'דום לב'! אין לב! במקרה שכזה יש צורך לנסות 'לעורר' אותו. עושים זאת באמצעות 'מכת חשמל'.

"אני מרגיש", אומר רבי יעקב גלינסקי, "כי במקרים רבים בהם אני יושב ומדבר עם אנשים - 'אין להם לב'! הם לא מגלים התחלה של הבנה במושגי היסוד שכל אדם חייב לדעת ולהבין אותם. הם זקוקים ל'מכת חשמל' כדי להתעורר..."

הם מסתובבים בעולם מבלי לדעת את המטרה שלשמה באו אליו. הם מעבירים את החיים מבלי שיהיה להם מושג בדבר חובתם בעולם. כשאני מדבר איתם על שכר ועונש, על עולם הזה ועולם הבא, על הצורך החשוב להתגבר על תאוות ולתקן את המידות, הם תולים בי זוג עיניים המוכיחות כמאה עדים כי הם לוקים ב'דום לב' קשה וזקוקים בדחיפות ל'מכת חשמל'...

כדי 'להעיר' את האנשים, אמר רבי יענקלה זצ"ל, אני נוהג להשתמש בסיפורה של הרכבת:

כשהיינו ברוסיה, היתה הרכבת עוברת בעיר מגורנו פעם אחת בשבוע. היו לה עשר תחנות, בעשרה אזורי מגורים הסמוכים יחסית זה לזה, ולאחר מכן היתה ממשיכה לנסוע בינות יערות-עד, בני אלפי קילומטרים, כמעט ללא עצירה במשך שבוע שלם, עשרים וארבע שעות ביממה, עד שהיתה מגיעה לתחנתה הסופית.

היה מקובל, אצלנו ברוסיה, כי מי שאיחר להגיע לתחנה הראשונה של הרכבת, וזו כבר יצאה לדרכה - יש לו עדין את האפשרות לתפוס אותה בתחנתה השניה באמצעות נסיעה בסוס ועגלה. גם מי שפספס אותה בתחנתה השניה יכול עדיין להשיגה בתחנתה השלישית וזאת משתי סיבות: גם משום שהרכבת היתה נוסעת באיטיות, וגם משום שהתעכבה בכל תחנה, זמן די ממושך, להעלאת נוסעים ולהורדתם.

אבל, האפשרות הזאת להשיג את הרכבת, היתה קיימת רק עד התחנה העשירית! אם שם פספסת את הרכבת - אין מה לעשות! היא נכנסת, כאמור, לתוך יערות עד, בני אלפי קילומטרים, שאיש

לא יכול להגיע לתוכם עם סוס ועגלה.

סיפורה של הרכבת הוא המשל לחיים שלנו עלי אדמות:

"רכבת החיים" נוסעת. היא עברה כבר הרבה 'תחנות'. עוד שנה עברה ועוד שנה עברה. עוד ראש השנה עבר ועוד ראש השנה עבר. גם אם יהודי חוטא - השם יתברך נותן לו אפשרות לתקן. אבל שומה על כל אחד להבין ולדעת, כי עוד מעט כבר לא תהיה יותר אפשרות לתקן! עוד מעט הרכבת נכנסת אל יערות העד, ושם כבר אי אפשר להשיגה! מאוחר מדי! עוד מעט יגיע כל אחד ואחד אל העולם הנצחי - שם כבר לא תהיה לו אפשרות לתקן! רבות!

כל אחד מתקרב ל'תחנה האחרונה'! לא יעבור עוד זמן רב, וכל אחד מאתנו מסיים את התחנות שבעולם הזה ונכנס לעולם הבא - עולם הנצח. עכשיו הוא הזמן לתפוס את הרכבת! טרם כניסתה ליערות העד, בהם לא ניתן יהיה יותר להשיגה! 'פספסת - הפסדת'! עכשיו יש לנו עדיין את ההזדמנות לשוב בתשובה, לנצל את החיים כדי למלא בהם את חובותינו, ולהשיג את המטרה שלשמה הם הוענקו לנו.

רבות! הרי לחשוב על משמעות הדברים הללו, לחשוב על כך שאנו מתקרבים אל התחנה האחרונה, להבין שיש לנו עוד זמן קצר ביותר לתקן כדי לזכות בחיי נצח - זו 'מכת חשמל'! זה מצמרר. זה מרעיד את הלב.

והנה מתקרב ובא יום הדין. זוהי ההזדמנות שלנו להתפלל, לבכות,

אחד מאנשי האויב, כיוון את נשקו והתחיל לסחוט את ההדק... החייל שהבחין בכך שאג בבהלה, הצאר ניקולאי לא יכול היה לעשות דבר בתוך שבריר שניה, אבל הסוס של הצאר נרתע לאחור, וכך זו ראשו של הצאר מעט אחורה. הכדור שנורה מנשקו של חייל האויב החטיא את מטרותו...

הגאון רבי שמואל יוסף שטיצברג, מרבני קהילת חסידי גור בבית שמש, ומחבר הספר 'שערי הברכה' עם ההכנה מיוחדת לראש השנה והימים הקדושים של חודש תשרי

"אבל אני, כך סיפר ה'אמרי אמת' על עצמו, אני ידעתי שאבא התכוון לא לאנא ה' הזה, ולא לאנא ה' הזה... הוא התכוון בכלל ל'אנא ה' כי אני עבדך, אני עבדך בן אמתך...".

"זה סיפור מאוד יפה, אומר הגרש"י שטיצברג, אבל זה לא רק סיפור. יש כאן בעצם יסוד מאוד מאוד עמוק, שכשאדם רוצה לפעול גדולות ונצורות, הוא צריך לזעוק 'הושיעה נא', צריך לבקש 'הצליחה נא', אבל עיקר העיקרים של הישועה מונחת ב'אני עבדך'. 'למה? כי האדון צריך לדאוג לעבד שלו, ואם אנחנו מבטלים את עצמנו לחלוטין כלפי אדון העולם, ממילא הוא דואג לנו לכל צרכינו מידו הרחבה, ולא מונע מאתנו דבר, כי אנחנו עבדיו הנאמנים והוא הרי אין גבול ליכולת שלו, אז אנחנו זוכים בכל השפע העצום מידו הרחבה..."

"חשבתי פעם על שאלה מאוד מעניינת. "כולנו משתדלים לאכול כל יום כדי שנוכל לברך ברכת המזון, ובסיומה של ברכת המזון אנחנו אומרים את הפסוקים 'יראו את ה' וכו'. שם אנחנו אומרים "נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם". "רבותי, אני מכיר כמה וכמה נכדים של צדיקים גדולים קדושי ארץ, ואני דווקא כן ראיתי אותם מבקשים לחם. הם הולכים כל בוקר למכולת לקנות לחם, ולפעמים אין להם בכלל כסף כדי מחייתם

בעת שעסקנו בהדפסת גיליון 'לקראת שבת' לפרשת ניצבים, לקראת ראש השנה, פנינו אל הגאון רבי שמואל יוסף שטיצברג שליט"א, מרבני קהילת חסידי גור בבית שמש, מחבר הספר 'שערי הברכה', ומגדולי העוסקים בתחום הטכנולוגיה על פי ההלכה, וביקשנו לשמוע מעט מדברותיו לכבוד יום הדין הקרב ובא. הרב שטיצברג שליט"א נהג בנו טובת עין ונעתר לבקשתנו, והרי הדברים לפניכם:

"כשמתקרב ראש השנה, זה הזמן לעסוק באחת השאלות הנוגעות ליום זה, כשלמעשה מדובר בדיון עמוק מאוד שאפשר להאריך בו לאין שיעור.

"אנחנו אומרים "היום הרת עולם... אם כבנים אם כעבדים... אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים, אם כעבדים עינינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא כאור משפטנו..."

"וכאן נשאלת השאלה, מה בעצם עדיף? איזו גישה טובה יותר? עם איזו הרגשה אנחנו צריכים לגשת לפני מלך המלכים ביום הדין? האם אנחנו צריכים להרגיש בנים אהובים, ולבקש בקשות בשפע כבן המתחטא בפני אביו ועושה לו רצונו? או שאולי אנחנו צריכים לגשת באימה וביראה ברתת ובזיע, כעבד לפני רבו, להימנע מלבקש בקשה כלשהי, ורק להשפיל עיניים בתקווה שהקב"ה ירחם עלינו ויסכים לתת לנו עוד הזדמנות אחת אחרונה, לפני שהוא שופט אותנו בחומרה על המעשים שלנו?

"אני חושב שהשאלה הזאת וגם התשובה עליה, מונחות למעשה בסיפור הבא שהיה מספר הרבי בעל ה'אמרי אמת' מגור זיע"א.

"באחד החגים, סיפר ה'אמרי אמת', אמר אביו הרבי הקדוש בעל ה'שפת אמת' מגור זיע"א, שבעת שאומרים בהלל אנא ה', אפשר לפעול גדולות ונצורות, ולכן מי שיש לו שכל יכוין היטב באמירה זו...

"למחרת בבוקר, כשהגיעו לאמירת הלל בתפילה, כל בית המדרש של גור רעש וגעש. הקהל נחלק לשני חלקים... היו כאלו שהתלהבו מאוד מאוד באמירת 'אנא ה' הושיעה נא', והיו שממש הגיעו להתלהבות אדירה כשאמרו 'אנא ה' הצליחה נא'.... כמובן שהיו גם כאלו שהחזיקו בזה וגם מזה לא הניחו ידיהם, והתפללו בכל כוח הכוונה גם ב'הושיעה נא' וגם ב'הצליחה נא'.

ומחיית בני ביתם, והם נאלצים אפילו לבקש עזרה מקופות הצדקה השונות, או חלילה וחלילה ממש לפשוט יד ולבקש את רחמי הבריות.

"אז למה כתוב בפסוק, שלא ראינו צדיק שזרעו מבקש לחם???"
"יש תשובות רבות על השאלה הזאת, אבל התשובה שאני רוצה לגעת בה עכשיו, זאת התשובה שמדקדקת במילה 'מבקש'."

"כן, יש זרע צדיקים ששואלים לחם, הם רעבים ורוצים לאכול, אין להם כסף אז הם מבקשים נדבה. אפשר לראות את זה קורה.

"אבל 'מבקש' זאת דרגה אחרת. זה בגדר של 'אחת שאלתי אותה אבקש', 'בקשה' נקרא הדבר שבו אני הכי רוצה, וחוזר מזה אני לא צריך כלום.

"וכי כשדוד המלך מבקש לשבת בבית ה', הוא לא יצטרך שום דבר נוסף? מה עם מים ולחם? מה עם בגדים ונעליים?"

"התשובה היא שזה הדבר העיקרי, זאת הבקשה, ב'הא הידיעה'. שבת בבית ה'."

"הצדיק זוכה שזרעו אינו 'מבקש' לחם. זאת לא השאיפה העיקרית של זרע צדיקים, כמובן אם הם אוחזים מעשי אבותיהם ב'דיהם.

"לעניינינו, כשאנחנו מבקשים בקשות מהקב"ה בראש השנה, אנחנו צריכים לזכור, מה חשוב יותר ומה חשוב פחות. צריכים לבוא לתפילות ראש השנה עם דעה ברורה בעניין, מה הכי חשוב לי, על מה אני רוצה להתחנן בכל כח הכוונה, ומה פחות חשוב?"

"הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע היה רגיל לספר, על אותו חייל רוסי ששירת בצבא הצאר ניקולאי, ובפעם אחת הוא זכה להיות חלק מהפלוגה ששובצה לרכב יחד עם הצאר במלחמה.

"הם רכבו לצדו של הצאר, התקרבו אל החזית, והנה מבחין אותו חייל באחד מאנשי האויב, שמכוון את הנשק שלו לעבר ניקולאי ומתחיל לסחוט את ההדק. אותו חייל שאג בבהלה, הצאר ניקולאי לא יכול היה לעשות דבר, כי זה היה בתוך שבריר שניה, אבל הסוס של הצאר נרתע לאחור מבהלה לנוכח הזעקה של אותו חייל, וכך זו ראשו של הצאר מעט אחורה, והכדור שנורה מנשקו של חייל האויב החטיא את מטרותו..."

"כמובן שאר החיילים ביחידה מיהרו לחסל את הצלף שארב לצאר וכמעט פגע בו. חייו של הצאר ניצלו בזכות אותו חייל חד עין שהבחין בסכנה מבעוד מועד.

"שאל הצאר את אותו חייל, נו... הצלת את חיי הצאר, מגיעה לך מתנה גדולה. איזו משאלה אתה רוצה לבקש ממני ואני אמלא את כל משאלותיך?"

"השיב לו החייל: הוד מעלתו, אני רוצה לומר לך שהמפקד של הפלוגה שלי, לא נחמד אלי. לעומת זאת, בפלוגה המקבילה יש מפקד מאוד נחמד, אני מבקש, אם אתה מסכים להעביר אותי לפלוגה השניה, ואני אודה לך מאוד על כך..."

"צחק הצאר על טיפשותו של החייל ואמר לו: "אתה ניצב לפני הצאר ניקולאי, האיש השולט בכל ממלכת רוסיה הגדולה. הצבא

כולו שייך לי, הממלכה כולה מונחת בכף ידי, יכולת לבקש ארמון והייתי נותן לך, יכולת לבקש פטור מהצבא, יכולת לבקש להיות מושל עיר או מחוז. הבטחתי לתת לך כל מה שתבקש. אם היית רוצה, הייתי ממנה אותך לקצין לא רק של הפלוגה שלך אלא של הגדוד כולו, ואתה מבקש שאני אעביר אותך לפלוגה המקבילה? שוטה שכמוך!!!".

"אמר הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ, לפעמים יש אנשים שמתנהגים כמו החייל הטיפש הזה. יהודי! אתה עומד בראש השנה לפני מלך מלכי המלכים. הוא יכול לתת לך עולם ומלואו, היפלא מה' דבר? היד ה' תקצר? ומה אנחנו מבקשים? אנחנו רוצים העלאה קטנה במשכורת, רק חמש אחוז, לא נעים לנו לבקש מהקב"ה בקשות גדולות, להטריח אותו כביכול... הרי זאת שטות נוראה!

"אז נכון, אנחנו צריכים להרגיש כעבדים, אבל מצד שני אנחנו גם צריכים לזכור לפני מי אנחנו עומדים, לפני מלך מלכי המלכים, שמבחינתו לתת לנו את כל בקשתנו זה כלום ושום דבר. אין לו שום בעיה לשפוך עלינו הרים ענקיים של שפע ברכה והצלחה, אנחנו רק צריכים לבקש ולהתנהג בהתאם כדי שהתפילות שלנו יתקבלו לפניו."

"אפשר להוסיף על כך ולראות, שישנה תופעה מאוד מעניינת, שכל אחד מאתנו בוודאי נתקל בה יותר מפעם אחת בלכת ברחוב: אנחנו רואים שמגיעה משאית שנושאת על גבה קורות בטון במשקל עצום, עשרות אלפי קילוגרמים. מאות טונות של בטון, ברזל או כל דבר אחר. אפילו קרוואן ענק, גדול וכבד.

"כמובן שאף אחד לא יכול להזיז כזה קרוואן. אם נאמר שאנחנו רוצים להרחיק אותו קצת מהכביש, רק בחצי סנטימטר, גם אם תביא חמישים איש או אפילו מאה אנשים שידחפו כולם ביחד, הם לא יצליחו להזיז אותו ממקומו.

"והנה מגיע מנוף גדול, פותח את הזרועות המתכתיות לצדדים, כדי שהוא עצמו לא יתהפך כשהוא מרים את המשקל העצום הזה, מרים את הזרוע הארוכה והאימתנית, מחברים אותה אל הקרוואן באמצעות רצועות עבות מאוד, ו... המנוף מרים את הקרוואן מהמשאית, מוביל אותו אט אט בזהירות מעל הגדר, ומניח אותו בשטח שהוכן עבורו מראש.

"עד כאן הכל בסדר. אבל חסר הבנה במשהו קטן ושולי בכל הדבר הזה. איך מצליח המפעיל של המנוף לכוון את הקרוואן בדיוק במיקום הנכון, עם הזווית המדויקת, ממש ככה כשהדלת שלו מונחת מעל המדרגות הפונות אל המדרכה, בדיוק של מילימטר.

"את זה עושה הפועל שעומד על הקרקע. הוא דוחף את הקרוואן עם היד, בשעה שהקרוואן עדיין תלוי באוויר, לפני שהוא מונח על הרצפה, יכול הפועל למשוך, לדחוף, להטות מעט את הכיוון של הקרוואן.

"וזאת תופעה מופלאה ביותר. איך? איך ייתכן שאותו קרוואן שמקודם ניסו מאה אנשים להרים אותו בכוחות מאוחדים, ולא

איך? איך ייתכן שאותו קרוואן שמקודם ניסו מאה אנשים להרים אותו בכוחות מאוחדים, ולא הצליחו להזיז אותו אפילו מילימטר אחד ממקומו, עכשיו עומד לו פועל אחד, ובלי מאמץ מיוחד מצליח לסובב את הקרוואן, חצי מטר ימינה, עשרים סנטימטר שמאלה...

כשאנחנו צועדים בדרך טובה יותר ונכונה יותר. כמו שאמר הרבי ר' אלימלך מליזענסק זיע"א, "להזהיר גדולים על הקטנים", להמשיך את הזוהר והקדושה של הימים הגדולים, על הימים הקטנים, ימות החול והשגרה שיבואו עלינו לשלום בשנת תשפ"ג. תחל שנה וברכותיה".

הצליחו להזיז אותו אפילו מילימטר אחד ממקומו, עכשיו עומד לו פועל אחד, ובלי מאמץ מיוחד מצליח לסובב את הקרוואן, חצי מטר ימינה, עשרים סנטימטר שמאלה... איך זה יכול להיות???

"התשובה היא, שכשהקרוואן מונח על הקרקע, הוא נצמד אליה עם כח המשיכה. אי אפשר להזיז אותו. אבל אם הצלחת לנתק אותו מהקרקע, עכשיו זה לא כזה קשה להזיז אותו ימינה או שמאלה, כי זה לא נוגד את כח המשיכה.

"כמובן שלא באנו לכאן לדבר על מנופים או על קרוואנים. אנחנו מדברים עלינו, עלי ועליכם, על כל יהודי באשר הוא שם. אי אפשר להזיז אדם ממקומו, אנחנו גם לא מצליחים להזיז את עצמנו מילימטר ימינה או שמאלה. יש לנו הרגלים מאוד חזקים, קשה מאוד לצאת מהם ולהשתחרר מהם.

"איך אפשר לשנות כיוון? מתי אנחנו יכולים להצליח לזוז מהמקום? כשאנחנו מתנתקים מהקרקע!! כשאנחנו תלויים על המנוף שמרים אותנו לגובה, שם, בגובה אפשר בקלות להסתובב ימינה ושמאלה לזוז לכאן ולכאן. זה הרבה יותר קל כשאנחנו מנותקים מהקרקע.

"וזאת בדיוק העבודה שלנו באלול, בראש השנה, בעשרת ימי תשובה, ביום הכיפורים ובחג הסוכות ושמחת תורה. הקב"ה מרים אותנו מהקרקע "לתולה ארץ על בלימה", אנחנו נמצאים במקום גבוה, זה הזמן לנצל את ההזדמנות ולשנות כיוון, להתמקם קצת יותר ימינה, קצת יותר קדימה. לדאוג שההתרוממות הזאת מעל הקרקע לא תהיה לחינם, שלא נחזור לאותו מקום ונישאר באותה רביצה לא נכונה במקום הלא טוב, אלא ההיפך, לנצל את הזמן הזה כדי לשפר מיקום, ולצאת מהימים הקדושים האלו לימות השנה

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורי משניות על מסכת
שביעית לתוכנית קניין שביעית

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

רשכבה"ג מרן זצ"ל
מעתיד על תורמי קופת
העיר כעת תפילת "כל
נדרי" כשספר תורה בידו
ליל יוה"כ תשפ"ב

מכתב רשכבה"ג מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל משנים שעברו

הרב ש.י. חיים קניבסקי
שיכון חזון איש, בני ברק

דס"ד עיר נאג האנה גמאמיא שנה שקלים לקופת כ"ד
י"טו לנה ימיו של אנה טורר אמא קר, כי כצדקה לקופת
כ"ד תיא הצדקה פא כזכרת לומב ארזו דה אמ יוצ
הצ"ייה והצ"ייה בא דיצווי יצדו יצנו יוצ
הצ"ייה יצ"א לצאי דרן חיי קניבסקי

**התורמים סך שנ"ה שקלים לקופת העיר,
יזכו לשנ"ה ימים של שנה טובה ומתוקה**

כי הצדקה לקופת העיר היא הצדקה המהודרת ביותר
לקרוע בה את רוע הגזירה, והעושה זאת

**בודאי יעבירו ממנו רוע
הגזירה ויצא זכאי בדין**

חיים קניבסקי

חיי קניבסקי

דשכבה"ג מרן שר התורה
רבנו הגר"ח קניבסקי זצ"ל:

"בּוֹדְאֵי יֵצֵא זְכַאֵי בְּדִין"

גזירת בית דין של גדולי תלמידיו לשנת תשפ"ג

גדולים צדיקים במיתתם יותר מחייהם וזכות מרן זללה"ה
בודאי תשפיע מלמעלה שמכתבו וגזירתו לצאת זכאי בדין
יתקיימו בתורמי קופת העיר גם בשנת תשפ"ג

שמעון גלאי

שמעון גלאי

שרגא שטיינמן

שרגא שטיינמן

יצחק זילברשטיין

יצחק זילברשטיין

1800-39-47-47

"והנה בחצות הלילה של ליל א' דראש השנה ביום שממליכין את הקב"ה הכניס לי השי"ת תנועות השיר על מילים של מלכות שמים באופן מופלא. ועד היום כעשרים שנה עומד העובדא לנגד עיני..."

מתוך שיחה מיוחדת מכ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א על המלכת השי"ת בראש השנה ע"י אמונה זכה ותמימה

הדעת אמיתית ולרוגע ושלווה מיוחדת.

האמונה היא חכמה עמוקה

מספרים על עני אחד קשה יום שהתפרנס מן הצדקה, ומידי יום סבב על פתחי עמק ישראל לאסוף פרוטה לפרוטה ולהביא לחם לפי הטף. באחת מלילותיו טרופי השינה, ויחלום חלום והנה רואה הוא שבעוד זמן מועט תועבר לו שרביט המלוכה והוא ולא אחר יישב הוא על כס המלוכות כמלך ושלטי על כל בני מדינת מושבו, וייקץ והנה חלום, ותיפעם רוחו מאוד. ויהי בהתעוררו משנתו, נעצב מאוד אל ליבו ויתן קולו בבכיה וזעקה גדולה ומרה עד מאוד. ובני משפחתו ששאלוהו מה הבכיי ועל מה זה, סיפר את דבר החלום בעודו הלך ילך ובכה. הם נדהמו ושאלוהו - נו.. אדרבה הרי יש לך לשמוח על דבר עצום ונשגב שכזה, אם אכן יתגשם דבר החלום, ולא לבכות.

ויען להם ברוב תמימותו, הנה רואים אתם את מצבי הכלכלי הקשה מנשוא, כאשר בכל ערב אין לי מושג האיך אוכל לכלכל את משפחתי למחר, ומה אם כלכלת משפחה אחת מוטלת על כתפי הרי כולי דאגות פרנסה מבוקר עד ליל, קל וחומר כאשר כלכלת ופרנסת מדינה שלימה תוטל על כתפי, הלא לא אוכל למצוא את ידי ורגלי, וכל כולי יהיה טרוד בפרנסתם. המה נדהמים לשמע פלפולו הנורא והק"ו המסתעף, אמרו לו שוטה שכמותך! אינך מבין שבשבתך על כס המלוכות תצא ממצבך הקודם לגמרי ותיכנס לעולם אחר, שהרי כל בני המדינה יתנו לך את כספי המיסים ותתרבה קופת המלוכה

מאת: ח. יודלביץ

וכל מאמינים - אין לנו אלא ה"אמונה"

נמצאים אנו עתה בימים נעלים בין אחרית השנה לבין ראשיתה של שנה חדשה, והנפש כוספת לחדש הדר זיווה, ולחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, בלב כל יהודי מתעורר זיק טהור מלא ברגש של קדושה ורצון פנימי להשתנות ולהתחדש מחדש כאשר יחדש הנשר את נעוריו, להיות מרגיש את השי"ת בקרבו כי קרוב הוא. ומאחר שכל מציאות חיו הרוחניים של כל בר ישראל, מיתלא תלי וקאי לפי מדת האמונה הטהורה והבהירה החקוקה בלבו של האדם, שאין לך דבר המשפיע ביותר על האדם להתלהב אל העבודה כמו אמונת השם, ולעומתו יאמרו, אין לך דבר שמשחק ומרפה ידי האדם מן העבודה כמו השוכח את השם, ואילו זכינו לאמונה בחוש, אז היה אצלנו "אלול", ראש השנה, עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, שונה לגמרי. לכן תחילה וראש הבה נקבל על עצמינו מחדש את עול מלכותו של מלך מלכי המלכים יתברך שמו, ולהחזיר בעצמנו אמונתו יתברך, עד שתקבע בליבנו ותעשה אמונה חושית, והזמן גרמא טרם היום ההמלכה הגדולה הקרבה ובאה ביום הרת עולם ראש השנה הבעל"ט, וזה נעשה על ידי שינון פסוקי האמונה והביטחון בכל יום תמיד.

פעם נכנס אלי יהודי כשהוא מלא צער ודאגה, לדבריו הוא מצפה זה זמן רב לשידוך עבור בנו, ותולה את הקושי היות שעור פניו של המדובר כהה, פניתי ואמרתי לו, אני מכיר הרבה מעוכבי שידוך עם כל המעלות ואין עורם כהה, ובכל זאת הם עדיין מחכים לזיווגם שבושש מלהגיע, על כן דע לך, כי עיקר תפקידינו הוא לתלות את עצמנו בה', להיות בוטחים רק בו, כי הכל ממנו ואין שום סיבה אחרת זולתו. ולכן צריכים אנו תמיד לדבר 'אמונה' בלי הפסק, כי אי אפשר לקנות אמונה בלי פרסום, ומדרכי הפרסום הוא לדבר תמיד אמונה, והגם שאנו מאמינים בני מאמינים, בכל זאת מרגישים אנו שעדיין חסר לנו משהו באמונה, וכל זאת בגלל שאין אנו מדברים על זה כסדר. ובאמת כאשר אדם עושה 'עסק' שלם של אמונה ובטחון, אזי מראים לו ההשגחה הפרטית בכל הנהגה והנהגה, ועל ידי זה ממשיך הוא על עצמו הנהגה של חסדים והארת פנים. ומכאן תצא הקריאה לכל מי אשר בשם ישראל יקרא, להתחזק באמונת אומן שזו היא דרך נעימה ונפלאה שבאמצעותם זוכה האדם לישוב

מספרים על הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל שכאשר ראה את החפץ חיים בהיותו עדיין אברך צעיר, אמר עליו שכנראה שההשגחה העליונה כבר הכינה את המנהיג לדור הבא, וכששאלוהו תלמידיו, איך הוא יודע את זה? ענה רבי ישראל ואמר...

ברגעים ספורים אלו באיזה דרך שהוא, כי אין מעצור לה' מלהושיע בין מעט בין הרבה, בין בזמן מרובה ובין בזמן מועט, ואפילו מדקה אחת לרעותה ומרגע לרגע, ואף באותו רגע כמימרי', יכולה הישועה להפציע ולבוא פתאום.

ותפסתי אומנות אבותינו בידי לדרוש את ה' באותה תפילה, ופניתי אליו יתברך בתחנונים גדולים ובבקשת רחמים, וכך אמרתי בתפילתי: רבוש"ע הלוא אתה הוא הבעלים של העולם ואין שום דבר הנמנע ממך מלעשות אותה, ובכן אנא ממך בבקשה! עזור נא לי והושיעה אותי בעת הזאת ובמקום הזה אשר אני עומד שם באיזה אופן שהוא. ויהי כאשר כיליתי את תפילתי התרחש דבר פלאי, כי מיד כשפסעתי לאחורי שלושת הפסיעות של סיום התפילה בלחש, הגיע לנגדי איש יהודי זקן ומכובד [ז"ל] המתפלל בקביעות באותו ביהמ"ד, ונעמד על מקומי - בו במקום שמשם פסעתי לאחוריו, כך שלא יכולתי לחזור הפסיעות כנדרש.

והן במחשבתי הראשונה הסתכלתי עליו בפליאה, באומרי לעצמי, היתכן לקבל התנהגות משונה כזאת מצד זקן ואינו לפי כבודו! הרי עיניו לנוכח יביטו איך מישהו עמד שם מקודם להתפלל, וכיצד יעשה כדבר הזה בלא להתייחס אל השני שעמד שם מכבר? והלוא אין זה מדרך הנימוס כלל, והגם שהוא מבוגר ממני בהרבה שנים, היה לו על כל פנים לפנות אלי ברמיזה לבקש לעמוד במקום זה, כי זהו חובת האדם בעולמו לנהוג כן בדרכי הנימוס. וכך התהפכתי בדעתי לחשוב כי מוזר הדבר לומר שיהודי טוב ומכובד יעשה כדבר הזה, להפריע למישהו אחר לחזור על הפסיעות כשהתפלל כאן לפניו, בלי אומר ודברים.

ואז נצנץ לי רעיון במוחי בהארת עיני השכל, כי לא בכדי קרה זה הדבר, ובוודאי טמונה כאן איזה שהוא השגה והשפעה מן המסבב כל הסיבות, ושמא פן ואולי דווקא ממנו תבוא הישועה. ואכן מיד לאחר סיום התפילה צעדתי אחריו בדרכו החוצה כדי להשיגו, ואז

בדמים מרובים, ומה לך כי תלין...

"כך הם פני הדברים אצלנו", הרי אנחנו יהודים בני המלך החיים בעולם האמונה, וכשהאדם מתפלל אל הקב"ה בתפילה זכה ונאמנה בכל יום בימות השנה, ועל אחת כמה וכמה בימי הרת עולם בימי הדין הבעל"ט, הרי הקב"ה בוודאי שומע לתפילתו, ומוציאו לגמרי ממצבו הקודם שהיה נמצא בו, ומביאו למצב חדש לגמרי, שבו כל הכללים משתנים מן הקצה אל הקצה".

בחור יתום ל"ע לימדני 'פרק' באמונה ובטחון

עד היכן כוחו של האמונה והבטחון, לימדני בחור יתום ל"ע, אשר מרוב הרפתקי דעו עליו גם בינתו נתמעטה בקרבו וכמעט שנסתלקה ממנו... ובעת דברי עמו כבר מלאו לו יותר מארבעים שנה וטרם מצא את זיווגו. פעם אחת דפק על דלתות ביתי בבהלה, באמרו שיש לו משהו דחוף לשוחח עימי, ומטרת בואו היה בשביל לשאול בעצתי, היות ששמע כעת שיש איזה סגולה לזיווג הגון, לומר ארבעים יום - פרשת הקטורת, שיר השירים, למנצח בנגינות, או פרק שירה. מה עדיף לו לומר? עניתי לו כלאחר יד - שיאמר פרק שירה. השיבני הלה, וכי הרב בטוח שזה עובד? על כך עניתי ואמרת - מתפללים ומקוים שהישועה בוא תבוא.

ואחרי זאת ראיתי אותו כמה פעמים איך שהוא אומר פרק שירה בכזה תמימות, ובאותה שעה נכמרו רחמי עליו מאד מאד, כי לדעתי לא היה לו איזשהו שביב תקווה ובטחון בסגולה שהוא עושה שיראה בזה ישועות, וכן היו שאר הבריות מביטים בו בתימהון על כך שמנסה לפעול סגולות וישועות לדבר שהוא בלתי אפשרי מעיקרו. אבל הקב"ה הוא גבוה מעל גבוה ושליט בעליונים ובתחתונים והיה לו ישועה גדולה בזכות ביטחונו התמימה בה', וכנראה שלימוד פרק שירה גרם לו שהוסיף בו הקב"ה חכמה בינה ודעת, שהרי מאז נשתנה כל מהותו והרגלו מן הקצה אל הקצה, ונהפך לאיש נבון בדעת ובתבונה, ויהי לפלא. וכך צריך להיות הנהגת האדם בכל דבר לבקש מה שצריך, איזה אבא טוב יש לנו בשמים הנותן לנו כל מה שמבקשים ממנו, אין שום סיבה שהקב"ה לא ישמע לבקשתך, וכל מה שמבקשים באמת וזה נצרך לו מקבלים.

ובידי הוי עובדא, פעם אחת הייתי זקוק לסכום כסף מרובה כדי לקבל זכות השתתפות לצורך איזה ענין חשוב ונחוץ. וכדי לזכות בדבר הייתי נדרש להפקיד את הכסף עד ערבו של אותו יום, אך לאמיתו של דבר לא היה לי שום דרך ומוצא מהיכן לקבל סכום מרובה כזה בתוך זמן קצר כל כך. וכשעמדתי להתפלל תפילת מנחה, הצטערתי צער גדול על מניעת הרווח הזה ועל ההפסד הצפוי לי לכאורה בעקבות כך, כי חשבתי ביני לבין עצמי הרי הזמן קצר והמלאכה מרובה להשתדל, ואיני רואה שום עצה ודרך על פי הטבע להיוושע בזה, שהרי אין פת לחם וממון יורדים לפתע מן השמים. ברם, תיכף באותו רגע נתחלפה המחשבה בליבי, באומרי, הכי 'פלא מה' דבר?! הרי הכול מתנהג על ידו בהשגחתו יתברך הפרטית, וכי הוא כל יכול, ועל כן - אמרתי לעצמי כעת שאני הולך להתפלל תפילת מנחה, אבקש רחמים מה' הטוב שיושיע אותי

השגה, ומעולם לא פסק מלדבר בענייני אמונה. ואילו היינו מאמינים כאלו - איזה חיים נהדרים היה לנו.

עובדא נוראה של המלכת השי"ת בחצות הלילה

וכדי לסבר את האוזן יותר בדבר, איך ממלא הקב"ה שאיפת האדם בדברים הרוחניים, ומענין לענין באותו ענין, אספר מעשה י-ה ממה שבדידי הוה עובדא ביום שהעולם כולו זוחלים ורועדים מיום בואו, בליל א' דראש השנה [שנת תש"ס]. וזה היה דבר המעשה: זיכה אותי הקב"ה לחבר פיזים ולהלחין שירין ורחשין, ובאחד הימים ביקשתי לרשום ולהעתיק עלי דף את סדר הניגונים שחיברתי מכבר בס"ד, כדי להדפיסם בסוף הזמירות של שבת קודש "שפת חיים" שהוצאתי לאור, וכוונתי בזה היה, שמכיון והרבה פעמים מגיעים אלי לסעודה שלישית אנשים ובחורים מתחזקים ובעלי תשובה שחלקם עדיין לא יודעים ואינם מכירים את המילים הללו, על כן רציתי בזה לחוקק עלי חרט ולהעלות על גבי הכתב זמירות וניגונים אלו, למען יזמרו אותם כולם כאחד בלב שלם מתוך הכתב לכבוד הבורא יתברך בעידנא דרעותא כדי להתעלות בקירבת אלוקים כי טוב.

ואכן בשעה שישבתי לרשום הפסוקים התעוררה אצלי במערכי ליבי שאיפה קדושה, וכמיהה של השתוקקות וכיסופין, לחבר גם איזה ניגון על פסוקי "מלכות שמים", כדי שיוכלו בני ישראל להשיג שלימות במידת האמונה והביטחון על ידי, ולהסיר מעצמם את כל ההגבלות והמניעות, או אז נכנס במחשבתי לחבר ניגון על המילים 'כי המלכות שלך היא, ולעולמי עד תמלוך בכבוד'. ובגלל הדבר הזה החלטתי לעצמי כבר מעתה לרשום גם את אלו המילים 'ולעולמי עד תמלוך בכבוד, כי המלכות שלך היא, ה' ימלוך לעולם ועד', בינות לשאר הניגונים שחיברתי כבר, על שם העתיד, בציפייה ותקווה שבעזרת האל אזכה לחבר ניגון גם עליהם, כדי שיהא זה לתועלת גדולה להרבות ולהגדיל קדושת שמו יתברך, ולהשיג על ידי זה ריבוי האורות של האמונה, אך בפועל עבר זמן זמנים טובא, ונשתכח ממני כל הענין לגמרי.

ומה נורא הוא הדבר, שנתקיים מחשבתי לפליאתי הרבה בעבור כמעט שנה, ודווקא באותם הימים הקשורים למילים אלו שיש בהם המלכת השי"ת, בזמן הנכון וברגע הנכון, ועוד בטרם הספקתי להבין את הנעשה כבר. ובכן היה זה כאשר מצאתי את עצמי בליל א' של ראש השנה בחצות הלילה, מתבונן במחשבתי על גדלותו של יום גדול וקדוש זה, שבו נידון האדם לפני מלכו של עולם בעת שעוברים לפני כבני מרון, באותה שעה נפשי איוותה והשתוקקה כשואלת ומבקשת להתקרב אל הבורא, לעלות מדריגה יותר, ביום שממליכים את הבורא, כמו דאיתא בחז"ל [ראש השנה טז]. אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם. וממחשבה למעשה, התעוררתי אז בהתעוררות רבתית, להיות דבוק בה' יתברך ביתר שאת ועוז.

ואז אז הטעים אותי הקב"ה ממרום טעם אדיר מעין עולם הבא, כאשר ברגע אחד באופן מפליא ביותר, נכנסו לתוך פי הארת המילים האלו יחד עם תנועות הניגון המרומם, מבלי שום מחשבת קדומה והכנה מראש בפסוק זה, עד כדי שלא האמנתי בתחילה למשמע

פניתי ושאלתי על דבר מעשה זה שהוא נגד השכל וההיגיון, והלה החל לפייס אותי ולתרוץ מעשיו כפי דעתו ומחשבתו, כי הסיבה לכך היא, באשר לא שמע כל כך טוב את בעל התפילה במקומו הקודם שעמד שם [על אף שאותו בעל תפילה מתפלל בקביעות כל יום לפני העמוד, והיהודי הזה גם מתפלל על מקומו הקבוע שם בדרך כלל]. אך תיכף אמרתי לו במתק שפתיים, ואנוכי חשבתי כי מן השמים שלחוך לעזרני כעת במצוקתי להיטיב לי ולהנות אותי, וכי טובה היא הדרך שהלכת בה...

ולבקשת אותו זקן שטחתי לפניו את בקשתי כפי מאוויי ורצוני, והלה הסכים מיד למלאות את רצוני, ליתן לי את הסכום המדוייק להפליא, באמרו: אם משמים רוצים כך שוב אי אפשר לסרב, והגדיל לעשות עמי שהסתדרו הדברים ממנו על הצד הטוב ביותר. ובזה נתגלה לפני פני הדברים בצד ואופן חדש, כי מעשה אלוקינו וחשבונותינו, מופלאים ונשגבים המה מדעתנו ומהשגותינו, ורק הוא יודע ויכול לסדר העניינים באופן המועיל תמיד בכל הזמנים והמצבים, ובכל מקום ומקום, מדקה לדקה ומרגע לרגע כפי רצון המבקש בדרך לא דרך ומעל הטבע, יען כי הוא הפועל ישועות בקרב הארץ ומלא כל הארץ כבודו להעריצו ולספר הודו. כי אם האדם אומר בכל יום שלוש פעמים, 'גדול ה' ומהולל מאוד ולגדולתו אין חקר' בוודאי לא נאמר זה בדרך מליצה, אלא על האדם להשים לב שהיא מתפלל לא כמצות אנשים מלומדה או בעבור שאביו התפלל כמותו, אלא הוא צריך להפנים שסיבת התפילה היא בשביל שהוא עומד מול המלך שממנו מקבלים הכול. וזוהי יסוד האמונה הטהורה והשלימה, לידיע שה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, ובידו לשנות את הטבע בכל רגע שירצה.

וכך מספרים שהיה פעם אדם תמים ששמע לדרשת הרב שהפליא לשזור דבריו בגימטריאות נאות לכאן ולכאן, ותמה הלה ושאל הרי מכל הגימטריאות עולה בסך הכל זה הענין, כי ה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, נו!! ואם כן למאי נפקא מינה איך הגימטריא הולכת וסובבת מהכא להתם. וכאשר האדם יודע זאת במלוא הרצינות, ואף מרגיש בחוש שהדבר כך הוא, לא שייך כלל שיהיה לו עיצבון רוח מכל מיני דאגות ומכאובים, אלא מתפלל על כל דבר ודבר הצריך לו אל הקב"ה, כי הוא הא-ל המושיע, וממנו תבוא לו הישועה.

וכאשר נגשים אנו אל האמונה בה' במלוא התמימות והפשטות, הדבר מביא אותנו אל השלימות הנצחית, כי מתחזק האדם בעשיית רצונו יתברך עד אין שיעור וערך, עד כדי כך שישתנו כל פעולותיו לטובה, כי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, מספרים על הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל שכאשר ראה את החפץ חיים בהיותו עדיין אברך צעיר, אמר עליו שכנראה שההשגחה העליונה כבר הכינה את המנהיג לדור הבא, וכששאלוהו תלמידיו, איך הוא יודע את זה? ענה רבי ישראל ואמר: כי הוא רואה עליו שהאמונה אצלו הוא אמונה חושית, כלומר האמונה היא לא רק טמונה בלבו אלא ממש אמונה חושית, ואכן כאשר ראה הוא, כן ראו כולם אחריו שאמונת החפץ חיים היתה אמונה חושית, שראה את הגיהנום פתוח לפניו, ופחד וברח מן העבירה כמו מפני אש, ולעומתו ראה את הגן עדן כבר

והפנימית, היא יסוד ושורש לכל האדם, והיא דורשת חתירה מתמדת ועקבית, להשקיע כוחות נפשו בדרכי קניינה, למען השרש את הכללים הברורים, כי יש מנהיג לבירה! והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים! ואין מעצוא לה' להושיע! להתחזק באמונתו יתברך בדרגה גדולה, עד כדי שירגיש ליבו וכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו במציאותו יתברך, שהוא המובחר שבמדרגת האמונה וכמו"ש [שמות יז, יב] וְהָיָה יָדְיוֹ אֱמוּנָה. והשפעת האמונה רבה היא למאוד, שמעמידה את האדם על רגליו, שעל ידו מתעורר האדם לתקן את נפשו, והיא הנותנת לו עוז וגבורה לקיים את כל דברי התורה כראוי וכאמור.

יעזרנו השי"ת שנזכה כולנו לחיות במדרגת האמונה הגדולה לדעת את ה', ולכתיבה וחתימה טובה, להיזכר ולהיכתב ולהיפקד ולהיחתם לחיים טובים ארוכים ולשלום, עדי נזכה ולעולמי עד ימלוך בכבוד אמון כן יהי רצון.

אוזני כי שמעתי את עצמי שר שירה במילים הקדושים האלו, באופן שהוא למעלה מכל סברא ושכל, כך שהכל היה נראה אז בעיני כחלום. וכך נתקיימה מחשבתו ורצוני במילואו, עד כדי שלא היה קץ להתפעלותי, שמילא הקב"ה את שאיפתי וחפצי, לעשות רצון קונו ולכבד את ה' מגרוני, ומה' מענה לשון כאוות נפשי בעתו ובזמנו. כי אותה מעשה של השגחה פרטית מן הלילה ההוא, הכול עדיין עומד וניצב לפני גם לאחר עשרים שנה מול עיני. וברוך הוא וברוך שמו שבכוח הניגון התעוררו הציבור מאוד, וזכיתי לפרסם שבחו למעלה ולמטה, ולהמליך את קוני, כי הוא מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. שכן זהו עיקר מגמתנו ותשוקתנו בעולם, לכסוף ולהתגעגע אל שלימות האמונה, לדעת ברורות כי אין סוף ליכולתו, וחכמתו וגדולתו כי רבה הוא.

ובמעט התבוננות בעובדות אלו מתחזק האדם באמונה גדולה, שממנו תוצאות חיים קדושה וטהרה וחיי נצח. כן האמונה האמיתית

הרב **מאיר שפרוך** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
2 שלוחה

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
2 שלוחה

הגה"ח ר' **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
2 שלוחה

הגאון ר' **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
1 שלוחה

הרב **יוסף מגנז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית
2 שלוחה

הגה"ח ר' **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
2 שלוחה

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

הבחורים שמעו כזאת תשובה מפיו של מרנא ה'חפץ חיים' הקדוש, וחשבו שאם ה'חפץ חיים' לא מוכן אפילו להתפלל על החבר שלהם, נראה שבאמת נחתם דינו חלילה וחס. הם פרצו בבכי נורא, ממש בכו בקול, עם דמעות. ה'חפץ חיים' ריחם עליהם, והציע להם שהוא ישב יחד איתם, ושלושתם יחד יאמרו תהילים לרפואתו של החבר

מגיד המישרים הגאון רבי אליעזר יוטקובסקי שליט"א, בשיחה מרתקת על ראש השנה, כוח התפילה והיכולת לשנות את גזר הדין מרה לטובה

יעקב א. לוסטיגמן

מספרים על קדוש ישראל רבי חיים מוולאזין זיע"א, בעל 'נפש החיים', שכשהיה מגיע ביום הראשון של סליחות לקטע שאומרים לפי מנהג ליטא "עזרא הסופר אמר לפניך אלוקי בושתי ונכלמתי להרים פני אליך אלוקי", היה רבי חיים מתעלף ונופל תחתיו. היו צריכים להעיר אותו ולהשיב אליו את רוחו.

שאלו אותו, למה הרב ככה מתעלף. מה כל כך מיוחד במילים הללו? אמר רבינו ה'נפש החיים': "אם עזרא הסופר שהיה כל כולו קודש קדשים, הוא היה כל כולו אש להבת שלהבת של עבודת ה' ויראת שמים טהורה, באופן שאנחנו בכלל לא מסוגלים להבין בשכלנו הדל, והוא, האיש הקדוש והטהור הזה אמר 'בושתי להרים פני אליך...' אז אני, אדם פשוט שנמצא באלף אלפי דרגות מתחת לדרגתו של עזרא הסופר, איך אני יכול להרים את פני אל בורא כל עולמים? איך??? הבושה הנוראה הזאת גורמת לי להתעלף..."

אני חושב שכשאנחנו מדברים על ראש השנה, אנחנו צריכים לפתוח בסיפור הזה לפני הכל. לתת לנו פרופורציות לקראת מה אנחנו צועדים. עם מי אנחנו מדברים, מול מי אנחנו עומדים לעמוד לדין, מי הוא אותו 'שופט כל הארץ', שאנחנו ניגשים לפניו זוחלים ורועדים, בלב קרוע ומורתח.

אם רק נתבונן קצת בגדלות הבורא ובשפלות האדם, ובפער הנורא והאיום שיש בין שני הקצוות הללו, כל הגישה שלנו לראש השנה, ולתפילות באופן כללי, תשתנה מן הקצה אל הקצה.

ישנו סיפור שאולי חלק מהקוראים מכירים אותו, אבל בכל זאת גם אותו כדאי לשנן ולחזור לפני ראש השנה, שהוא יום המלכת הבורא על הבריאה כולה, ובעיקר כל אחד ואחד צריך להמליך את הבורא ברוך הוא, על עצמו!

כשנפוליון שלט בצרפת, הוא ייסד את הקיסרות הצרפתית. מצד אחד מספרים עליו שהיה מאוד עממי, וירד אל העם בהזדמנויות רבות, ומצד שני הוא גם הנחיל לדורות מושגים במלכות, מה היא מלוכה.

בתקופת שלטונו הרם והנישא, החליט נפוליאון לצאת למסע ברחבי ממלכתו, כדי לפגוש את האזרחים לשמוע מה יש להם לומר

ולתת להם, איך מתנהלת הממלכה ומה צריך לשפר. כדרכם של מלכים, לוח הזמנים נקבע זמן רב מראש, וכל עיר ועיר שבה אמור היה המלך לבקר, נדרשה להכין לשכה מלכותית שבה ישב נפוליאון, ויקבל את האזרחים ופשוטי העם שיבואו לבקש בקשות ולחלות את פניו.

באחת הערים הכינו לו לשכה מרווחת, מושל העיר בכבודו ובעצמו הגיע לפקח על העבודות, קנו שולחן עץ מחוטב באופן פלאי, כסא מלכותי נוח במיוחד ומעוטר בעיטורי זהב, נברשות קריסטל ויקרתיות הובאו במיוחד ונתלו מתקרת החדר, החלונות הוחלפו

בחדשים עם מסגרות מחוטבות ושמשות נוצצות. הכל היה מוכן. במקביל ביקש מושל העיר שיכינו וילון מאוד מאוד יפה, שייטלה על הקיר האחורי, כך ישב נפוליאון כשכולו אומר כבוד והדר על כס המלכות, לפניו שולחן יוקרתי, מעליו נברשת נוצצת ומפוארת, ומאחוריו יהיה פרוש על הקיר כולו, מהתקרה ועד הרצפה, מצד לצד, וילון יוקרתי.

הכינו וילון ממשי צהור, מעוטר ברקמה עדינה ומשובץ באבני חן. ממש פאר היצירה. לא היה וילון יפה כזה בכל רחבי צרפת. שמרו את הוילון בתוך חדר מיוחד שהיה נעול על מנעול ובריה, ורק פעם ביום נכנסו לשם עובדים ובוהירות רבה נייערו קצת את הוילון,

שייכנס אוויר חדש ורענן בין כפלי, כדי שהוילון היקר לא יתעפש חלילה, בזמן שהם ממתנים לבואו של נפוליאון.

פגיעה בכבוד המלך

והנה התקרב היום המיועד. מחר עומד נפוליאון להגיע. מטעמו של ארמון המלוכה נשלח השר הממונה על הטקסים, שבא לבדוק בעצמו אם הכל מוכן כיאה וכיאות לקראת ביקורו של נפוליאון בונפרטה, המצביא הגדול ומייסד הקיסרות הצרפתית.

לכבודו של שר הטקסים עשו את החזרות הגנרליות. התזמורת העירונית פצחה בניגון ההמנון, פרשים רכובים על סוסים לבנים צעדו לשני צדיו של המשטח שעליו יפרש מחר השטיח האדום, כל הטקס התנהל למופת ושר הטקסים היה מאוד מאוד מרוצה.

זמן קצר לפני בואו של שר הטקסים, הורה מושל העיר להוציא את הוילון היוקרתי ולתלות אותו בלשכה המלכותית של נפוליאון כדי ששר הטקסים יוכל כבר עכשיו להתרשם מיופיו הנדיר של הוילון המיוחד.

והנה, נכנס שר הטקסים אל הלשכה, הוא בוחן בעין דקדקנית את השולחן, את הכסא, בודק אם הוא מספיק נוח, אם הוא לא מדי רחב או מדי גבוה, ו... סוקר את הוילון הנהדר הפרוש מאחוריו...

פניו של שר הטקסים מתעקמות בחוסר שביעות רצון. "הורידו את הוילון הזה", הוא פוקד על העובדים במקום. "שימו במקומו וילון אחר, וילון לבן יפה ומכובד, אבל לא את וילון המשי הרקום הזה...".

דממה השתררה במקום. העובדים חשבו ששר הטקסים חמד לו לצון, והחליט לעשות מהם צחוק. מושל העיר הסמיק והחוויר חליפות.

אבל שר הטקסים עומד על שלו, ומורה בשנית, בקול מאוד קשוח ובלתי מתפשר: "הורידו את הוילון הזה ושימו מיד וילון אחר במקומו!".

מושל העיר לא הצליח לעצור ברוחו: "כבוד השר", הוא שאל בקול רועד, "למה? למה להסיר??? הוילון הזה כל כך יקר! כל כך יפה! איזה פסול מצאת בוילון הזה, שבכל הארץ אין יפה ממנו???".

שר הטקסים לא השיב לו מיד: "קודם תחליפו את הוילון כמו שציוויתי, ולאחר מכן אני אסביר לך...".

הוילון הוחלף אחר כבוד, ורק לאחר מכן הסביר שר הטקסים למושל העיר.

"כשהמלך מקבל קהל, הוא צריך להיות הדבר הכי מעניין והכי חשוב בחדר. מי שעומד מולו ומשוחח איתו, חייב להיות מרוכז אך ורק במלך.

"כשאתה שם כזה וילון מיוחד במינו מאחורי המלך, אני חושש שאולי חלק מהאזרחים לא יצליחו להתגבר על הסקרנות שלהם, והרצון לראות את הוילון יהיה גדול כל כך, עד שהם עלולים להסיח דעת מהעובדה שהמלך יושב מולם ומאזין להם... פגיעה כזאת בכבודו של המלך, היא דבר חמור מאוד. לכן אנחנו משתדלים מאוד שהלשכה המלכותית תהיה מפוארת ומכובדת ככל האפשר, אבל צריכים לזכור את העיקר, העיקר זה כבודו של המלך, וכשכזה וילון מיוחד תלוי מאחוריו, הדבר עלול לפגוע בכבודו".

**כשאנחנו אומרים בראש השנה:
"ותמלוך אתה הוא ה' אלוקינו
לבדך", למה אנחנו מתכוונים?
מה זה אומר "ותמלוך"?
מה זה אומר "לבדך"?!"**

כיצד פרנס מרן שר התורה את משפחתו?

כשאנחנו אומרים בראש השנה: "ותמלוך אתה הוא ה' אלוקינו לבדך", למה אנחנו מתכוונים? מה זה אומר "ותמלוך"? מה זה אומר "לבדך"?

זה אומר שכשאנחנו אומרים 'מלכויות' אנחנו צריכים לחשוב אך ורק על דבר אחד! על מלכותו של הקב"ה, על כבוד שמים. לא על בנקים ולא מפעלים, לא על עמותות ולא על בניינים, לא על ההרחבה של הדירה ולא על השידוך של הילדה, לא הבריאות ולא הפרנסה. מלכות! לבדך! רק על הקב"ה!

אפשר וצריך להתפלל גם על דברים אחרים, אבל בנקודה הזאת של המלכות, זה צריך להיות מוחלט, טוטאלי, בלי שום דבר שמסיח את הדעת ממלכותו של בורא כל עולמים.

וכשעוסקים בתפילה ובקשה, צריכים לדעת שהתפילה של ראש השנה יש לה כח עצום. זה חשוב שנרגיש את זה כשאנחנו מפללים, שנדע שהכל מונח על הכף, ושלמילים שאנחנו מוציאים מהפה שלנו יש כח לשנות את התוכנית השנתית, אפשר להוסיף דפים ל'ספר התקציב', לקרוע דפים מרשימת ההוצאות, למחוק חובות, להגדיל הכנסות, להוסיף בחלוקה של כספים לצדקה ועוד.

"בתפילת ראש השנה אפשר לזווג זיווגים, לעשות שידוכים נפלאים. הכל מונח בתפילות שלנו, וככל שנהיה מודעים בצורה טובה יותר לכוחה של התפילה שלנו, כך התפילה תהיה ממקום עמוק יותר בלב, וממילא גם ההשפעה שלה תהיה גדולה יותר.

שמעתי ששאלו פעם את מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל: "למדנו רבינו... הרי הרב כתב בכתובה שנתן לרעייתו הרבנית ע"ה, ואנוכי אפלח ואוקיר ואיזון ואפרנס יתיכי".

"הרב התחייב לפרנס את האשה והילדים, אז למה הרב לא עושה שום דבר בנידון, למה הרב לא הולך לעבוד כמגיד שיעור, מלמד תינוקות, כל דבר, משהו מינימלי כדי לקיים את ההתחייבות?"

השיב מרן שר התורה, שהוא עושה השתדלות לפרנסה, בוודאי

שהוא עושה. שאלו אותו: "איזו השתדלות? מעולם לא ראינו שהרב עושה משהו בנידון?"

ענה מרן הגר"ח זצ"ל דבר נורא: "בכל שנה, בראש השנה אני פותח ספר תהילים, ואני אומר כמה פרקי תהילים בכוונה גדולה, ומבקש מהקב"ה שבשנה הקרובה ישלח לי כסף לפרנס ולכלכל את עצמי, את אשתי ואת הילדים שלי! זאת ההשתדלות שלי, וככה אני מקיים את ההתחייבות שלי ומפרנס את המשפחה שלי!!!..."

אנחנו שומעים מושגים של רבי חיים??? הוא אומר פרקי תהילים בראש השנה!!! נו... כששומעים דבר כזה, אפשר אחר כך בראש השנה לפטפט ולשרוף את הזמן? או שאנחנו מבינים, עכשיו שכל שניה בראש השנה שווה הון תועפות, שאנחנו יכולים להשיג אם נתפלל במהלכה ונפעל ישועות לעצמנו ולכל עם ישראל בכח התפילה שלנו.

אותם פרקי תהילים

מי שזוכה לפקוד את ציונו של הצדיק הקדוש רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל, בבית העלמין ברמת השרון, יכול לראות בקרבת מקום מצבה של יהודי שהיה תושב המקום, ועל המצבה שלו כתוב סיפור... כתוב שם שבצעירותו הוא נושע בזכות תפילתו של מרנא ה'חפץ חיים' זיע"א.

אני שמעתי את הסיפור הזה, ואמרתי שאני חייב ללכת. ואכן הלכתי לבית העלמין ברמת השרון ומצאתי את המצבה. וכך מספרים זקני הקהילה החרדית ברמת השרון, שזה היה סיפורו של האיש הזה עם ה'חפץ חיים'.

בצעירותו הוא למד בישיבה בעיר וילנא המפורסמת. ביום מן הימים תקפה אותו מחלה כלשהי, והוא החל להשמין. תחילה עלה בכמה קילוגרמים, הוא הפך מבחור רזה וצנום לבחור בעל בשר. הזמן עבר והוא הוסיף ותפח, הוסיף והשמין. התנועות נעשו כבדות, הרגליים שלו התקשו לשאת כזה משקל, ולכן הוא התנוודד לאטו ברחוב כשהלך לישיבה וממנה.

הרופאים בדקו וניסו כל מיני טיפולים ותרופות, עד שלבסוף הם נאלצו להודיע לו שאין מה לעשות. זאת מחלה קשה מאוד, הוא יוסיף וישמין, עד שהגוף לא יוכל עוד לשאת את המשקל העצום הזה ויקרוס תחתיו חלילה וחס.

הגיעו הדברים לידי כך, שהבחור כבר לא היה מסוגל לקום מהמיטה, הוא לא הצליח לעשות כלום. רוחבו הגיע כמעט למידת גובהו. פחד פחדים! שנה שלמה הוא שכב בבית החולים, והרופאים כבר היו בטוחים שבקרוב מאוד הוא ייפח את נשמתו.

היו לו שני חברים שמאוד דאגו לו. הסבל של הבחור הזה נגע לליבם, והם החליטו שהם הולכים לשדד את מערכות הטבע ולהציל את חייו של הבחור.

ראש השנה התקרב, והם עלו לרכבת, ונסעו לראדין. הם החליטו שלא משנה מה יקרה, הם ניגשים ל'חפץ חיים', ותובעים ממנו שיקרע שערי שמים ויציל את הבחור הזה ממוות לחיים.

הם הגיעו סמוך לראש השנה, וכבר לא היה שייך להיכנס ל'חפץ

חיים' לפני התקדש יום הדין. בלילה, אחרי התפילה באו כל אנשי העיר להתברך בכתיבה וחתומה טובה, וממילא לא היתה להם הזדמנות להגיע אל ה'חפץ חיים' ולנהל עמו שיחה, להסביר לו למה הם באו ומה הם רוצים.

אבל ביום הראשון של ראש השנה, אחרי תפילת המנחה הם הצליחו להגיע אל ה'חפץ חיים', ולספר לו את הסיפור...

שמע ה'חפץ חיים' את דבריהם ברוב קשב, נאנח על צערו של הבחור שככה סובל ומתייסר, ואמר לבחורים הללו: "אני כבר אדם מבוגר, אבל אתם צעירים יש להם יותר כח ממני. תקחו תהילים ותתפללו על החבר שלכם. איך אני יכול לעזור לכם???"

הבחורים שמעו כזאת תשובה מפיו של הכהן הגדול מרנא ה'חפץ חיים' הקדוש, וחשבו שכבר הקיץ הקץ. אם ה'חפץ חיים' לא מוכן אפילו להתפלל על החבר שלהם, נראה שבאמת נחתם דינו חלילה וחס.

הם פרצו בבכי נורא, ממש בכו בקול, עם דמעות, ה'חפץ חיים' ריחם עליהם והציע להם שהוא ישב יחד איתם, ושלושתם יחד יאמרו תהילים לרפואתו של החבר.

ואכן, ישבו ואמרו פרקי תהילים בדמעות שלישי, ובתפילה הזאת, הם פשוט גרמו למהפך. מאותו רגע החל מצבו של החבר שלהם להשתפר. ההשמנה נעצרה והוא התחיל לרדת במשקל עוד ועוד, עד שחזר לממדים הראשונים שלו, והפך להיות אדם חדש, כמו שהיה קודם לכן. הבחור הזה שרד את השואה, עלה לארץ הקודש והשתקע ברמת השרון, שם חי עד זקנה ושיבה, בכח התפילה שהתפלל עליו ה'חפץ חיים' בראש השנה.

אז נכון, אנחנו לא ה'חפץ חיים', והתפילה שלנו אינה זכה ובהירה כמו תפילתו של ה'חפץ חיים, אבל ראש השנה הוא אותו ראש השנה, והתהילים הוא אותו ספר תהילים. גם אנחנו יכולים להחזיק בספר תהילים, להוריד דמעות כמים, ולפעול ישועות גדולות עלינו ועל כל ישראל. שנזכה כולנו לכתיבה וחתומה טובה, ולשנה טובה ומתוקה.

אם אנחנו מדברים על תפילה...

א"א שלא להזכיר את הסיפור עם הגר"א. היתה מלחמה הרוסים הפגיזו את ליטא, וילנא היתה ליטאית היו הפגזות קשות, מתו יותר מ-30 איש ביום אחד, הגר"א אמר שיבואו להתפלל, כולם התפללו היה הפגזה של הרוסים, טיל פגע בכיפה של בית הכנסת למעלה בוויילנא, שרק שריקה נוראית נתקע בכיפה כל בית הכנסת רעד היה פחד נורא, הגר"א אמר בטל בטל בטל, הליטאים נכנעו פתחו את שערי העיר. ונתנו לרוסים להיכנס ובמלחמה הסתיימה.

כוחה של תפילה...

היה יהודי אחד חלם בליל ראש השנה שהשנה הוא יוצא מהעולם, היה בפחד נורא, עמד ובכה כל התפילה, עמד על רגל אחת גם בר"ה וגם ביוה"כ, מה יכול להיות יותר מחלום בראש השנה, היתה השנה הכי יפה. בא לאחד מגדולי ישראל לשאול מה הפשט, אמר לו נורא פשוט, עוררו אותך משמים שזה היה המצב שלך, התעוררת לתשובה אז קיבלת את השנה הכי יפה שיכולה להיות.

בשאלה הזו תמהתי הרבה שנים, קראתי עליה אינספור מאמרים ושיחות, ספרי מוסר מכל הדורות, עד שבא מוישי שלי בן השנתיים וחצי, ולימד אותי דעת מבלי משים...

כך הבנתי את תכלית העבודה של ראש השנה, שהוא יום של המלכת ה'

מאת: הרב ישראל היימן

את הסוד האמיתי של עבודת יום הדין, לימד אותי דווקא הבן שלי בן השנתיים וחצי בסתם יום שיגרת לחוץ ומשעמם.

מעודי, ראש השנה היה אצלי יום מבלבל.

מצד אחד יום של המלכת ה', תקיעת שופר ומלכויות, זכרונות ושופרות, אין מזכירים בו חטא כמובא בהלכה, ואפילו אגוז לא אוכלים כשאחד הטעמים לזה הוא שאגוז בגימטריה חטא...

מהצד השני אלו יומיים שלמים שהם חלק מעשרת ימי תשובה, ימים בהם קודשא בריך הוא מצפה ומייחל שנחזור אליו בתשובה שלימה, הוא וכל פמליה דיליה עומדים הכן לקבל את תשובתו של כל יהודי באשר הוא, לא שייך לפספס אפילו חצי שעה מהימים הנשגבים האלו.

אז מה באמת צריך לעשות, איך חוזרים בתשובה על דבר שאי אפשר אפילו להזכיר אותו? באיזה אופן מנצלים את ימי התשובה מתוך המלכת המלך ובלי להתעסק בחטאי העבר?

בשאלה הזו תמהתי הרבה שנים, קראתי עליה אינספור מאמרים ושיחות, ספרי מוסר מכל הדורות שכותבים מהלכים נפלאים בביאור עבודת התשובה בימי ראש השנה, ועדיין, היה קשה לי להשיב אל לבבי את תוכן העבודה למעשה.

עד שבא מוישי שלי בן השנתיים וחצי, ולימד אותי דעת מבלי משים. זו הייתה שנה בה לימודי המעונות התחילו כמו התאריך הלועזי, וזה יצא שבועיים לפני ראש השנה, עמוק עמוק בתוך אלול.

השעה הייתה שעת צהרים חמה של שלהי דקייטא, צעדתי ברחובה הראשי של השכונה עם תינוק קטן בעגלה, הילדה הגדולה יותר לצידו בצד האחד, ומוישי אוחז את העגלה מצידה השני. הרחוב נראה כמו שהוא נראה כל יום בשעה הזו, אברכים ילדים ובחורים ממלאים את המדרכות והכביש מלא במכוניות. מוישי צועד לצדי זורח מאושר, עם בלון קשור לחוט בידו שהגננת נתנה לו לרגל תחילת השנה במעון. "מוישי", הצעתי לו, "אולי נקשור את הבלון אל העגלה כדי שלא יעוף?", ניסיתי את מזלי, רק חסר לי שהבלון יעוף לכביש וחלילה הוא ינסה לרדוף אחריו...

מוישי לא הסכים בשום פנים ואופן, זה הבלון שלו והוא רוצה להחזיק אותו לבד: "אני כבר בגן של גדולים", הוא מסביר לי...

ארבעה מטרים עברו בשלום, עד שאשר יגורתי בא לי, הסחתי את דעתי לשניות מועטות עם חבר שבא מולי, הבלון עף כמובן ומוישי רץ בעקבותיו אל הכביש הסואן.

כששמתי לב למתרחש, מוישי כבר עמד על אבני השפה של המדרכה, להוט לתפוס את הבלון הסורר.

"מוישי!!!"

צרחתי פילחה את החלל הסואן, הרגשתי חוסר אונים, עוד רגע הוא קופץ לכביש ומי יודע מה יהיה ההמשך, תרחישי אימה עלו במוחי בחלקיק שניה.

מוישי הסתובב באחת, הוא הביט לשניה בפניו של אבא שעושה פרצוף כועס, וכנראה נזכר במה ששיננה לו אימו ובאזהרותיה על הכביש המסוכן, מפניו היה ניכר שהוא ניחם על מחשבתו לפרוץ אל הכביש, ומשאיר את המלאכה המסוכנת של תפיסת הבלון לאבא החזק והגיבור...

הסיפור הקטנטן הזה הסתיים בכי טוב אבל רק כשהגעתי הביתה הבנתי את המשמעות של מה שקרה איתי בדקות האחרונות.

בהתבוננות קלה הסקתי דבר מפעים, הרי כשראיתי את בני הקטן עומד על שפת הכביש בצורה מסוכנת כל כך, חשבתי על הדברים הכי גרועים, הלב שלי חישב להפסיק מלפעום, צעקתי והסבתי את תשומת ליבו ובאותה שניה הוא הסתובב אלי, חצי שניה לקחה עד שהוא הבין מה אני רוצה ממנו ואז כבר נרגעתי, אמנם עוד עמדת שם מספיק זמן לדון איתו מי ואיך יוציא את הבלון המסכן ממלתעות הרכבים, אבל הכל כבר התנהל ברוגע...

למה? מדוע נרגעתי? הרי מוישי שלי בן השנתיים וחצי עומד עדיין על מפתן הסכנה? הוא עדיין לא זז משם, למה אני כבר רגוע ומוכן לנהל שיח?

לפני 'בין הזמנים' האחרון דיברתי קצת לפני השיעור עם בחורים בישיבתנו על הנאות העולם הזה אל מול ה'להתענג על השם'. ביקשתי מהם שיגידו לי איזה הנאות הכי מיוחדות ומופלאות מציב העולם הזה לאדם, והם החלו להזכיר סוגים שונים של הנאות

הרב הגאון רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א, על הקב"ה, האב הרחמן,
שאוהב אותנו פי אלף אלפי אלפים יותר ממה שאנו אוהבים את ילדינו

שמשוהו רע יקרה, חלילה, לילדיהם.

לא תמיד כל ההורים והמחנכים עושים הכל נכון. לפעמים ישנן
שגיאות חינוכיות. אך בוודאי שכל מחנך נורמטיבי, ובוודאי כל אבא
ואמא נורמטיביים, אוהבים את ילדיהם אהבה עזה וחפצים בכל נימי
נפשם בטובתם התמידית.

"התחושה הרווחת בקרב רבים" - מסביר בספר 'בעצתך תנחני',
שזכה להסכמות נלהבות מגדולי הדור וראשי הישיבות שליט"א
(עמוד 254) - "שאנחנו רוצים דבר אחד והקב"ה רוצה דבר שני. אנחנו
רוצים, כמובן, חיים טובים ונעימים בזה ובבא, והקב"ה רוצה שנהיה
צדיקים, שנתקרב אליו וכדומה. והאמת? הקב"ה רוצה פי כמה וכמה
מאיתנו שיהיו לנו חיים טובים ונעימים! הן כך כתב המסילת ישרים:
'האדם לא נברא אלא להתענג על השם'. ושמעתי מפי הגאון הגדול
רבי משה שמואל שפירא זצוק"ל שמבואר בדברי המסילת ישרים,
שמטרת בריאת האדם היא - להתענג! זה מה שהשם רוצה לתת
לנו. ולא סתם, אלא את התענוג הגדול ביותר שאפשר - העונג על
ה', שאע"פ שאיננו מבינים מהו ("כי מקום העידון הזה באמת הוא
רק העולם הבא", כלשון המסילת ישרים), יש לנו לסמוך שמדובר
בתענוג עילאי מאין כמותו".

לפני 'בין הזמנים' האחרון, דיברתי קצת לפני השיעור עם בחורים

כולנו שמענו על המעלה הגדולה של אימת וחרדת הדין. ספרי
המוסר האריכו שעצם הפחד והחרדה ביום הדין, ה"פלצות", כלשונו
הנודעת של רבי ישראל מסלנט זצ"ל, היא עצמה סגולה להינצל
במשפט הנורא ובוחן הכליות ולב של ראש השנה. אבל אז עולה
השאלה מאליה: מדוע אבינו שבשמים רוצה לזרוע בנו פחד ואימה?
מדוע אנו משתמשים בתזכורות של 'מי יחיה ומי ימות, מי בקיצו
ומי לא בקיצו'? למה לעורר פחד בלבבות היהודים, הבנים האהובים?
נשים לב.

המבט השטחי של מרבית הילדים הוא: המחנך/המחנכת/המנהל/
הר"מ שלי כל הזמן מציק לי. "אל תקום מהמקום, לא לצאת
באמצע השיעור, לא לקפוץ, לא להפריע, מחר מבחן. כדאי שתדעו
את החומר, לא לענות בלי להצביע, לא להגיע לכיתה ללא חתימת
הורים על המבחן". הילד חושב: הוא מעניש אותי על הפרעות
ופיטפוטים בשיעורים, ואם כך, הוא אינו רוצה בטובתי.

נכון, לא כל המחנכים מושלמים ולא כל מחנכי העולם מתאימים
תמיד לתפקידם הפדגוגי. אבל באופן כללי, המחנך רוצה מאד
בטובת הילדים. הוא אוהב ומחבב אותם. רוצה מאד בהתקדמותם
הלימודית והאישית וכל הגערות, הדיברונים, הפרסים וגם לפעמים
העונשים, ובוודאי החזרות, שיעורי הבית והמבחנים, נועדו כדי
לקדם את התלמידים ולא להתעלל או להציק להם.

ילד קטן, שהוריו מכריחים אותו, לפעמים אפילו בענישה או גערה,
לאכול ארוחות מזינות, ללכת לישון בזמן שקבעו לו, להתכונן היטב
למבחנים או לעשות שיעורי-בית, סבור שאם אבא מעניש אותו -
הוא לא מספיק אבא טוב. הוא אינו מבין שהדרישה הנחרצת לישון
בזמן, לא נועדה (בדרך כלל...) שיהיה שקט בבית, אלא כדי שהוא
עצמו יוכל לקום מחר בבוקר בזמן, ולעבור יום שלם ועירני ברוגע
ובבריאות. אלא מאי? הילדים, וברוב המקרים גם נערים ונערות
בוגרים, אינם יודעים להציב לעצמם גבולות, אז ההורים הם אלו
שצריכים להציב אותם. לפעמים בדרכים לא נעימות בכלל.

והרי כולנו, כהורים, יודעים ומרגישים, שמהרגע שילדנו את הילדים,
אנו אוהבים אותם אהבה שאין לה סוף, עסוקים כל חיינו בגידולם,
בקידומם ובעלייתם, הרוחנית והגשמית כאחד. הדבר המפחיד
והנורא מכל לכל ההורים, הוא לא שיקרה משהו רע לעצמם, אלא

מאות מחברי הספרים שחוברו השנה, מליוני ההורים והילדים שחיו ושמחו והתחנכו והיו בריאים, שמחים ועליזים. גם כל אלו שזכו בלוטו השנה, או הרוויחו מיליארד/מליון/מאה אלף דולר, קיבלו את זה בראש השנה שעבר. הכל נגזר בראש השנה הקודם

את הפרדוקס שבו מצד אחד כתוב בחז"ל שבראש השנה הקב"ה דן חלק מהבריות לחיים וחלק למוות, ומצד שני חז"ל קבעו שעלינו ללבוש בגדים נקיים ולבנים בראש השנה, לאכול משמנים ולשתות ממתקים, כי חדות ה' היא מעוזם. כיצד אפשר לשמוח כשאתה יודע שיש סיכוי גדול שתמות במשפט ראש השנה? תהה הפרופסור. את ההסברים לסתירה-כביכול זו, יודע כל לומד תורה. יהודי יודע שאין סתירה בין הדברים ושפחד הדין אינו סותר את שמחתנו במשפט ה' ובכך שהשופט עצמו רוצה לחלצנו מהדין. ובכל זאת, מדובר בנושא עמוק ומורכב, שלא נצלול לתוכו כעת. ובכל זאת, הרשו לי לשתף אתכם ברעיון ששטחתי לפני אותו פרופסור. רעיון שעלה בתוך הדברים, כהערה לנושא השמחה בראש השנה. הערה שיש בה גם הארה גדולה ורצון להתעוררות ותקווה, לעניות דעתי.

ראש השנה הוא יום דין נורא ואיום. יום של המלכת ה' וקבלת עול מלכותו עלינו. יום של מצוות ועליה גדולה, אך הוא גם יום של קבלת הזדמנויות רבות, חדשות, מפתיעות ונפלאות.

נכון, מצד אחד- זהו יום בו יכולים לגזור גזר דין מוות. אך מצד שני- זהו גם יום בו יכולים לגזור עלינו חיים מאושרים מאין כמותם. כל אותם אלו שנולדו להם ילדים השנה, קיבלו את המתנה הזאת בראש השנה. כל רבבות הזוגות שנישאו השנה באהבה ואחוה שלום ורעות, אלפי בחורי הישיבות שהתקבלו לישיבה הקטנה/הגדולה שרצו בה, אלפי בנות שהתקבלו לסמינר הרצוי והעדיף להן, מאות מקבלי המשורות השונות, מאות מחברי הספרים שחוברו השנה, מליוני ההורים והילדים שחיו ושמחו והתחנכו והיו בריאים, שמחים ועליזים. גם כל אלו שזכו בלוטו השנה, או הרוויחו מיליארד/מליון/מאה אלף דולר, קיבלו את זה בראש השנה שעבר. הכל נגזר בראש השנה הקודם.

בשיחת התעוררות שמסר הגה"צ רבי יעקב יונגר שליט"א, מנהל רוחני בישיבת סלובודקא, לפני כמה שנים, בכולל "מדרש אליהו"

בישיבתנו על הנאות העולם הזה אל מול ה'להתענג על השם'. ביקשתי מהם שיגידו לי איזה הנאות הכי מיוחדות ומופלאות מציב העולם הזה לאדם, והם החלו להזכיר סוגים שונים של הנאות. הוספתי להם לרשימה עוד רשימת הנאות, איתם עסוקים רק עשירי העולם, ושאלתי: "ומי עשה את כל ההנאות האלה? מי המציא אותם? מי הכניס לאנשים בכל העולם מחשבות ליצור את ים ההנאות והאטרקציות? מי יצר את כל הנופים, הימים, הרי האלפים, המפלים ופלאי העולם?".

"הקדוש ברוך הוא, כמובן"... השיבו כולם.

"נו, הוא הרי יצר והמציא את כל כל תענוגות תבל. והקב"ה אומר לנו שהוא רוצה לתת לנו תענוגות שאין כמותם, וסיכמנו שהוא היוצר כל ההנאות, הטובות והעינוגים, אומר לנו את האמת, ש"יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא יותר מכל חיי העולם הזה". "כל חיי העולם הזה" כולל את כל חיי התפנוקים של כל ברואי העולם, מבריאת העולם ועד סופו, וכל זה לא שווה ל'קורת רוח' אחת בעולם הבא. ומהי 'קורת רוח'? הספרים ממשילים זאת לאדם שעובר ליד קונדטוריה ריחנית. הוא לא אוכל מהעוגות, אלא רק מריח מבחוץ, וריח כזה בעולם הבא, שווה יותר מכל ההנאות והתענוגות בעולם הזה!!!..."

הקב"ה, האב הרחמן, אוהב אותנו פי אלף אלפי אלפים יותר ממה שאנו אוהבים את ילדינו. הקב"ה רוצה שיהיו לנו החיים הטובים והנפלאים ביותר. הוא חפץ לענג אותנו בתענוגות נצחיים שאין כמותם ואין לנו שום השגה בהם. אך כדי שנגיע לתכלית הזאת, אנו צריכים לעשות את המוטל עלינו, ואם ההורים יודעים מה טוב לילדיהם, כל שכן שהקב"ה יודע מה טוב לנו. ואם איננו מספיק טובים, הוא מיישר את אורחותינו, ולכן הוא מעמידנו במשפט, בו נעמוד עוד פחות משבוע. כמו הורים טובים שרוצים כל הזמן לשפר, לבדוק, לתגמל ואולי גם להעניש- כדי שילדיהם יהיו טובים יותר.

"שלא היו קורין הלל לא בר"ה ולא ביוהכ"פ, לפי שהם ימי עבודה והכנעה ופחד ומורא מהשם ויראה ממנו, ומברח ומנוס אליו ותשובה ותחינה ובקשת מחילה" (רמב"ם בפירוש המשניות ר"ה ד, ז).

הקב"ה רוצה שנפחד ממנו ביום הדין, לא מתוך מטרה להפחיד, אלא כדי שנבין מה עלינו לעשות כדי שנצליח "להתענג על השם ולהנות מזיו שכיתו". אם אנו לא מסוגלים, בגלל שאנחנו כמו ילדים שלא מבינים להציב גבולות לעצמם, האבא, אבינו אב הרחמן, מנסה להציב לנו גדרים וגבולות, לפעמים דרך פרסים, מתנות ותשורות מתוקות, ולעיתים, לפי המצב, בעונשים וטרדות, קשיים וניסיונות, שנועדו רק לדבר אחד, לעשות לנו טוב.

בעקבות מאמר שכתבתי, פנה אלי פרופסור ידוע, גאון בפילוסופיה יהודית ופילוסופיה עולמית, ואנחנו התכתבנו מספר פעמים, עד לרגע בו הגעתי לתובנה שהאיש אינו מוסיף לי ביראת שמים, בלשון המעטה, וחדלתי מיד להתכתב איתו.

במהלך התכתבותנו, העלה הפרופסור המלומד שאלה, כיצד נסביר

לאחר כמה דקות נעצר העגלון ליד איזה 'קרעצ'מע' - אכסניה. רבי משה ירד מהעגלה ורץ כמוצא שלל רב אל בעל הקרעצמע היהודי, ושאל אותו אם יש לו אולי משניות סדר נזיקין, "כן" - ענה בעל הקרעצמע - "במקרה, זה הכרך היחיד שיש לי מהששה סדרי משנה..."

מדוע טרח ה'חפץ חיים' לבקש ספר בעצמו? • מדוע לא השתתף רבי אלחנן כבדית של בנו?

הרב ישראל ליוש

"לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויפקח לנו... (דברים ל', י"ב)
שאלו היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה וללמדה" [רש"י]

סיפר המשגיח הגאון רבי ירוחם ממיר זי"ע: פעם הייתי בראדין אצל מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל והיה איתי ספר אחד, אינני זוכר את שם הספר, ובא אלי ה'חפץ חיים' וביקש לשאול ממני את הספר. אמרתי לו: "מדוע בא בכבודו ובעצמו? הלא יכול היה כבודו לשלוח אלי משהו לבקש הספר?!".

השיב לי ה'חפץ חיים': "לא בשמים היא", ואפילו היתה בשמים הייתי צריך לחזר אחריה..."

"גאונות" - התפעל ר' ירוחם מתגובתו של ה'חפץ חיים', וממוסר ההשכל שלמד מהפסוק "לא בשמים היא" - ה'חפץ חיים' קיים הכל כפשוטו ממש... - הפטיר ר' ירוחם.

לאור דבריו הקדושים של מרנא ה'חפץ חיים' זי"ע, מתבקש מאוד לספר את הסיפור הבא, אף שהוא כבר סופר פעם במסגרת זו: ידיעותיו בתורה של ראש ישיבת 'ראדין' הגאון רבי משה לנדינסקי זצ"ל היו עצומות ונשגבות, כך גם שקיעותו המופלאה בלימוד התורה הק'. באחת מנסיעותיו לכיוון 'ראדין', עסק כדרכו במה שאהבה נפשו, לימוד התורה. כיון שלא היו עמו ספרים, חזר על משניות בעל פה. לפתע כשאחז באמצע סדר נזיקין, נעצר באמצע אחת המשניות ולא ידע כיצד להמשיך, הוא לא זכר מילה אחת.

לאחר כמה דקות נעצר העגלון ליד איזה 'קרעצ'מע' - אכסניה, בית מלון לעוברים ושבים. רבי משה ירד מהעגלה, ורץ כמוצא שלל רב אל בעל הקרעצ'מע היהודי, ושאל אותו אם יש לו אולי משניות סדר נזיקין, "כן" - ענה בעל הקרעצ'מע - "במקרה, זה הכרך היחיד שיש לי מהששה סדרי משנה..."

לקח רבי משה את המשניות, וכמוצא שלל רב וכשיכור הצמא לין, שעט על הספר ומצא את המילה שהיתה חסרה לו בשטף לימודו, המשיך ללמוד משניות בעל פה, ויצא אל הכרכרה להמשך הנסיעה. כשהגיע ל'ראדין' סיפר ל'חפץ חיים' את אשר קרהו ואת פרשת הניסים הגדולים, איך המציא לו הקב"ה בעל קרעצ'מע יהודי, עם כרך משניות יחיד, סדר זרעים...

שמע ה'חפץ חיים' את דבריו כשראשו כפוף, כדרכו בקודש, והחל למלמל לעצמו... "ר' משה, ר' משה, בעולם האמת אין 'קרעצ'מע'... שם, אם באים ויודעים את המשניות אז יודעים, ואם לא יודעים אף

וכשנעייין בדברי ה'חפץ חיים' בספריו ובדרשותיו על הפסוק 'לא בשמים היא', נבין יותר את תשוקתו הגדולה וצמאונו הרב ללמוד תורה, ולחטוף, כפשוטו, עוד ועוד דברי תורה...

וכך מביא תלמיד את שאמר ה'חפץ חיים' באחת מדרשותיו:

"המקום היחיד שבו אפשר לסגל ידיעת התורה ומעשים טובים, אינו אלא העולם הזה. טעות מרה היא לחשוב ששם בעולמות העליונים תתכן אפשרות ללמוד משהו, זאת ודאי שלא! אפשרות כזו אינה קיימת באף עולם מעולמות העליונים..."

"זוהי כוונת הכתוב 'לא בשמים היא', מרגע שהתורה ניתנה בעולם הזה, בלתי אפשרי אלא כאן בעולם הקטן הזה לסגל נצחיות באמצעות התורה, ומי שהתעצל ללמוד, או לא זכה להשיג חלק בתורה בזמן הקצר של שהותו בעולם הזה, איבד את האפשרות לעולם ועד. אף אם 'אבה למסור את חלקו בעולם הבא תמורת משנה אחת, או דף גמרא, שלא למד בעולם הזה, 'בצר ממנו הדבר!'" "אם התורה היא אוצר נדיר שכזה, ורכישתה הוא כה קצר, והאפשרויות הם כה מוגבלות, איך ירשה אדם לעצמו להזניחה?!"
- התאונן החפץ חיים ופרץ בבכי...

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

הקול הערב שלו היה מרטיט לנו את כל הפנימיות שלנו. לא יכולת להישאר אדיש כששמעת אותו זועק 'המלך הקדוש'.

"המחזה שלו כשהיה עומד על יד העמוד בראש השנה, היה כמו מלאך ה' צבקות. הוא היה חי את התפילה, פניו היו זוהרות. כששרו 'ויאתיו כל לעבדך', הוא היה כאילו רוקד על מקומו עם תנועות ידיים, עד שנדמה היה שהוא לוקח כתר בידו, ושם אותו כביכול על ראשו של מלך מלכי המלכים.

"גם בברכת כהנים, כשהכהנים היו מנגנים לפני אמירת 'שלום', הוא היה רוקד על מקומו עם שתי הידיים פרושות כלפי מעלה, בתנועה מאוד מיוחדת.

"שאלתי אותו פעם, למה הוא כל כך יוצא מגדרו בברכת כהנים, והוא השיב לי שמוזבא בספרים הקדושים, שבברכת כהנים יורדת ההשפעה מהקב"ה על בעל התפילה, ממנו אל הכהנים ומהם אל העם... 'הקב"ה עצמו מברך אותי ומעביר דרכי את ההשפעה אל הכהנים והעם, איך לא אתרגש?', הוא שאל.

"כמו כן הוא היה עומד לפני התיבה עם שלושה מחזורים. מחזור אחד היה בנוסח ספרד, ממנו הוא התפלל את תפילת הלחש, כי זה היה הנוסח שבו התפלל כל השנה. המחזור השני היה מחזור אשכנז, שממנו התפלל את חזרת הש"ץ כי זה היה המנהג בישיבה להתפלל בנוסח זה, ובנוסף היה לו מחזור עם כוונות של סדר התקיעות והתפילות.

"בהקשר זה של הכוונות, אני רוצה לספר לכם סיפור, שממנו תבינו מה הוא היה מכוון בתפילה...

"בשנות בחרותי היה לי חלום, שאזכה להיות חתן בראש השנה וביום הכיפורים. חשבתי לעצמי, הרי חתן וכלה צריכים להתפלל על החיים שלהם, ועל כל הקורות שיקרו איתם כל ימיהם, ובראש השנה זה זמן שאפשר לשנות את הטבע - אני רוצה להיות בראש השנה רגע לפני החתונה, שארגיש שאני תלוי בחסדי המקום בצורה מוחלטת, ויהיה לי לב נשבר לתפילה אמיתית מעומק הלב.

"ואכן זכיתי שכך היה. התארסתי בחודש אב והתחתנתי בחודש חשוון, כך שבראש השנה וביום הכיפורים הייתי חתן.

"באותה שנה התכוננתי המון לתפילות של ראש השנה. לקחתי את זה מאוד ברצינות, והייתי יושב עם המחזור ועובר על הפיזיטים והתפילות, מעמיק בהבנה כדי שהתפילות של ראש השנה תהיינה בהתאם.

"אחד הדברים שרציתי מאוד לעשות, זה לכוון בתקיעות השופר כמו ראש הישיבה. אבל אף אחד הרי לא ידע מה הוא מכוון, אז פשוט שאלתי אותו. הוא התחמק ממני פעם אחת, פעם שניה, פעם שלישית, עד שלבסוף תפסתי אותו ברגע הנכון, ושאלתי אותו: 'אני רוצה שראש הישיבה ילמד אותי מה לכוון בשמיעת קול שופר...'

"באותה הפעם הוא פלט תשובה בחצי משפט, שאמר בעצם שמי שלא מונח בעניין של השמות והכוונות, ולא לומד את זה בצורה מסודרת, זה רק מזיק ולא מועיל, אם הוא יכוון את זה בראש השנה... 'מתוך דבריו הבנתי שהוא מכוון בשמות הקדושים, ושזה לא מתאים

היו באים כל שנה לשמוע אותו מתפלל. היו כאלו שבאו 25 שנה ברציפות בלי להפסיד אף פעם, הם באו במיוחד לבני ברק עם כל המשפחה, שכרו דירה והיטלטלו עם אוכל מהבית ליומיים או לשלושה ימים, וכל זאת רק כדי לשמוע את ראש הישיבה מתפלל. כי באמת, התפילות שלו היו דבר יוצא דופן. מספר מקומות הישיבה בבית המדרש היה מכפיל את עצמו, הוסיפו ספסלים וכיסאות מכל הסוגים והמינים, והיו גם כאלו שעמדו מחוסר מקום ישיבה.

"הוא התפלל כעיקרון עם הנוסח של ישיבת חברון", מציין הרב היימן. "את הנוסח הזה הוא שמע מרבי שלום שברון, ואולי עוד ממי שהתפלל שם לפניו. עם זאת, הוא היה מכניס המון הייגענות שטיקלאך", היו לו קטעים שבהם הוא היה מוסיף ניגון בעצמו.

"אבל היו קטעים בתפילה שלא היה להם שום נוסח, לא היתה להם שום נעימה. למה? כי הוא היה בוכה כל כך חזק, שפשוט לא היה שייך להכניס נגינה במילים. בדרך כלל היו מקומות קבועים בתפילה שבהם הוא היה מתרגש מאוד ובוכה, וכבר מראש יכולת לדעת שעוד מעט ראש הישיבה יפרוץ בבכי. איזה בכי הוא היה בוכה!!!

משהו שקשה לשחזר אפילו במחשבה, הוא היה מתמוסס בבכי. "ברוב המקרים הציבור הבין למה ראש הישיבה מתרגש. אכן היו אלו מילים מאוד מרגשות, אבל היה מקום אחד בתפילה שאף אחד לא הבין מה עובר עליו. למה ראש הישיבה בוכה במילים הללו? זה אפילו הפך למעין קוריוז, שהיו מדברים על זה שראש הישיבה תמיד בוכה באמירת המילים: "פר אחד איל אחד שבעה כבשים...". אף אחד לא הבין למה הוא בוכה.

"לימים, אזרתי אומץ, וניצלתי את הקרבה הגדולה שהוא קירב אותי, כדי לשאול אותו מה הסוד שטמון מאחורי הבכי הזה... אזרתי אומץ, אפשר לומר גם שלבשתי קצת חוצפה ואמרתי: "למדנו רבינו... מה כל כך מרגש בפר אחד ואיל אחד?".

"חבל שאין לי תמונה שתראה איך ראש הישיבה הסתכל עלי, כששאלתי את השאלה הזאת", מתאר הרב היימן. "שמעתם פעם את הביטוי שמסתכלים על אדם 'כאילו הוא נפל מהירח'? זה בערך היה המבט שהוא נעץ בי..."

"מה זאת אומרת?", הוא שאל בפליאה. 'הרי אנחנו יודעים שכל תפילת המוספין היא כדי לקיים 'ונשלמה פרים שפתינו'. כשאני אומר פר אחד ואיל אחד, אני עכשיו מקריב קרבנות בבית המקדש. יש לך דבר יותר מרגש מזה??? יש לך דבר שמעורר געגוע יותר גדול מזה לבית המקדש??? ציפיה גדולה לבניין בית המקדש מונחת במילים הללו!..."

מוציא, מכבס ומחזיר

"זוגתו הרבנית שרה רסיה ע"ה, היתה אומרת על התפילות של בעלה הגדול בראש השנה וביום הכיפורים, שהוא מוציא מהאנשים הניצבים בבית הכנסת את הלב שלהם, מכבס אותו, ואחר כך מחזיר אותו למקומו... "ואכן, כך הרגשנו. הרגשנו שהוא שוטף לנו את הלב ואת הנשמה.

עבורי, לפחות לא בשלב זה.

"אבל בליל ראש השנה ממש הפצרת בן, שגידי לי לפחות מה אני צריך לכוון, אם אני לא יכול לכוון מה שהוא מכוון.

"ראש הישיבה נתן לי תשובה מפורטת, שמבוססת על הדרושים שלו בספר 'שי למורא', והמקור שלהם הוא למעשה ב'ספר היצירה', שיש שלושה סוגי מלוכה.

"יש 'מלך על כסאו' שזו מהות המלוכה, ועיקר המלוכה שזה סוד המלכויות במוסף. יש מצב של 'מלך במדינה' כלומר ההנהגה של המלך עם בני העיר והמדינה שזה סוד ה'זיכרונות', שבאים לפניו למשפט והוא מנהיג את העולם, ויש הנהגה של 'מלך במלחמה' - היחסים שלו עם המדינות השכנות כביכול ועם הכוחות הנגדיים. במלחמה היו תוקעים בקרן, ולכן החלק הזה שייך ל'שופרות'. בספרו 'שי למורא' הוא מרחיב בעניין במתיקות מיוחדת במינה, ובהחלט מומלץ לכל אחד ללמוד את הספר הזה, כדי להרגיש ראש השנה אחר לגמרי.

"בהקשר זה אמר לי ראש הישיבה, שבסדרות של התקיעות אני אכוון בתשר"ת כנגד 'מלכויות' - 'מלך על כסאו', בתש"ת כנגד 'זכרונות' - 'מלך במדינה' ובת"ת כנגד 'שופרות' - 'מלך במלחמה'. ובכל פעם לחשוב על רוממות המלך והדר גאונו במצבים הללו וכו'. "כך אמר לי לכוון גם בשלוש הסדרות של התקיעות דמעומד, תפילת המוסף וחזרת הש"ץ לפי הסדר של זכרונות מלכויות ושופרות, ואילו בתקיעות האחרונות שתוקעים באמירת הקדיש, אמר לי להרהר בתשובה".

"זה מה שאני חושב לפני התפילה"

"אסיים בסיפור נוסף, שיתן לנו עוד הצצה קטנטנה לעולמו הפנימי של ראש הישיבה, ולאופן בו הוא היה ניגש לכל הנושא הזה של תפילות לפני העמוד בימים הנוראים.

"אני עצמי זכיתי להיוולד בבית שיש בו חשיבות רבה לתפילות הימים הנוראים ובכלל. אבי מורי שליט"א משמש כבר הרבה מאוד שנים כבעל תפילה בימים הנוראים, וממילא בבית היינו מתעסקים עם זה, לומדים את הנוסח ומדקדקים בו, גדלתי בעולם הזה.

"כשהגעתי לישיבה התפללתי כמו בן ביישיבה, והייתי מאזין בשקיקה ובשימת לב מרובה לתפילות של ראש הישיבה הגרש"י בורנשטיין. "בשנים הראשונות אחרי החתונה, הייתי מחלק את התפילות של ראש השנה ויום הכיפורים. הייתי נוסע פעם לישיבה ופעם לאבא שלי.

"שנה אחת נשארנו בבית, ובערב ראש השנה התקשרתי לראש הישיבה כדי להתברך מפיו ב'שנה טובה', וגם לאחל לו מזל טוב ואריכות ימים ושנים, כי בערב ראש השנה היה יום ההולדת שלו.

"ראש הישיבה שאל אותי איפה אני נמצא בראש השנה, ואני השבתי לו שהפעם אני בבית. 'איפה תתפלל?' הוא שאל, ואני אמרתי לו שבבית הכנסת הקרוב לביתי... שאל ראש הישיבה אם אני אמור לגשת לפני התיבה ולהיות שליח הציבור, ואני השבתי בשלילה, אני אהיה אחד המתפללים כמו כל שאר האנשים בקהל.

"הגיע הזמן שתהיה בעל תפילה', הוא אמר לי...

"אבל הראש ישיבה, זה לא בכדי שיעשה', טענתי כנגדו, 'הרי עוד כמה שעות יתקדש היום, בכל בתי הכנסת כבר יש בעל תפילה שהתמנה מבעוד מועד...!

"נכון, השיב לי ראש הישיבה. 'כוונתי היתה שבשנה הבאה אתה כבר צריך להיות בעל תפילה. לא דיברתי על השנה הזאת...!

"נצרת את הדברים בליבי, אבל לא עשיתי שום פעולה כדי להתקבל כבעל תפילה, והנה שבועיים לפני ראש השנה קיבלתי שתי הצעות, משני בתי כנסת שונים שביקשו ממני להיות בעל התפילה אצלם...

"התקשרתי לראש הישיבה ואמרתי לו שאכן, כמו שאמר ראש הישיבה הציעו לי להיות בעל תפילה, ואני סבור שאני אכן כשיר לכך מבחינה טכנית. גדלתי בבית כזה, אני מכיר היטב את הנוסח, אומרים שהקב"ה זיכה אותי בקול נעים אני יכול לקבל על עצמי את התפקיד.

"אבל אני מפחד!!! הרי חז"ל אומרים שאם יש שליח ציבור שאינו הגון, נפרעים ממנו תחילה רח"ל. וכי אני הגון להיות שליח ציבור? הרי לב יודע מרת נפשו... אני באמת ובתמים נרעש ונפחד, הנני העני ממעש, איך אוכל לגשת לתפילה לחנן ולרצות לפני בורא עולם על ישראל עם קרובו?!

"ענה לי ראש הישיבה תשובה שעד היום כשאני נזכר בה, אני מצטמרר...

"כבר ארבעים שנה אני בעל תפילה', הוא אמר לי, 'אתה יודע מה אני חושב על זה? אני אגיד לך מה אני חושב...

"בכל שנה, כשמגיע ליל התקדש יום הדין, אני ניגש ברטט ובזיע אל עמוד התפילה, וחושב לעצמי: הרי הקב"ה זיכה אותי בקול נעים ובלב מלא רגש. יש לי את הכח להתפלל לפני התיבה, ולרגש את הציבור שמתפלל בבית הכנסת.

"אני אשתמש בכח שהקב"ה נתן לי, כדי שכל הציבור יתפללו בצורה נרגשת ובכוונת הלב גדולה יותר!!!

"מי יודע, אולי זאת תהיה הזכות היחידה שתעמוד לי שאצא זכאי בדין... אני מודה לקב"ה שנתן לי את הכישורים והיכולת לעשות דבר כזה גדול, שעל ידו אזכה בדין!!!

"גם אתה, תקבל על עצמך את התפקיד, הנחה אותי ראש הישיבה. "תהיה שליח ציבור, ותעשה את זה עם כזאת כוונה כמו שלימדתי אותך עכשיו, ואני בטוח שתצליח!".

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

כנסו מהנהלת הישיבה אל רבינו, כדי להתייעץ איתו, אולי כדי לקחת עורך דין גדול. אמנם הוא יגבה כסף רב, אבל לפחות יש סיכוי שהענין יסתיים בזמן קצר יותר.

החל רבי חיים לצחוק. שאלו אותו: "מדוע הרב צוחק?", ורבי חיים הסביר: "וכי מה אתם חושבים קורה עכשיו בשמים? היהודי הזה שנפטר, יש לו משפט בשמים, ושם דנים האם יש לו די זכויות לכך שכספו ילך לישיבה, או שאין לו מספיק זכויות והכסף ילך ליורשים. המשפט הזה בשמים עדיין לא הסתיים, ולכן הדבר תלוי ועומד, וכי חושבים אתם שאם תקחו עורך דין טוב יותר, הוא יוכל לזרז את הליך המשפט בשמים? מדוע סתם לבזבז כסף? כאשר יגמר המשפט בבית דין של מעלה, אם יגזר עליו שהכסף יגיע לישיבה - באותו יום תקבלוהו, ואם לאו - לא יעזור גם העורך דין היקר ביותר..."

כך חיים עם בורא העולם. לדעת שכוחנו רק בתפילה, בתשובה ובצדקה, אבל ההכרעה אינה בידינו.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'ומתוק האור פניני רבי חיים')

היה אמר שהזמן להשתדלות לפרנסה ולשאר העניינים, הוא בימים הנוראים, בימי הדין והמשפט - ראש השנה, יום כיפור, הושענא רבה. אז נגמרת ההשתדלות. אחרי זה נשאר לאדם להיזהר ולהישמר שלא לקלקל את הדברים הטובים שנגזרו עליו, שלא יקרע בידיים את ה'פתקא טבא' שלו..."

אמר רבי שלמה קנייבסקי, כי שמע מרבינו לא פעם, שבפרנסה צריך להשקיע יומיים בשנה בלבד - בשני הימים של ראש השנה.

אי אפשר לזכות בשום מעלה בלי תפילה!

לא ניתן לזרז הליך משפט בשמים...

היה סיפור בישיבת לומז'ה בפתח-תקוה, שיהודי הוריש לישיבה ירושה מכובדת. כרגיל במקרים רבים, היורשים שהיו רחוקים מתורה, ערערו על הירושה בפני בית המשפט. במשך תקופה ארוכה התנהל המשפט בין היורשים לבין הנהלת הישיבה, והסוף לא נראה באופק.

בשמי בדרך כלל לא נכון, ואם כן, הרי זה נס".

אין תארים בעולם האמת

המבטים היו חדים ומקוריים. וכך אמר:

"הנה, בעת שקוראים ליהודי לעלות לתורה לא קוראים לו עם תארים ושבחים 'עמוד הגאון הרב פלוני', גם כאשר מתפללים על חולה לא מזכירים שום שבח ותואר 'ותרפא את החולה הרב פלוני בן הרבנית פלונית' (עיי'ן ברכי יוסף יו"ד סימן ר"מ ס"ח ובספר חסידים סי' ת"ת). ומדוע?"

"כי השבחים והתארים שייכים רק לעולם השקר... בעולם הזה שייך המושג של תארים..."

מה להעדיף כבוד או כסף?

דרכו הייתה להרעיף על הנכנס לקיטונו גם דברי תוכחה ומוסר,

שלמרות חריפותם נאמרו בנעימות ונעטפו בחכמה, וברוב המקרים - עם חיוך. ורק כאשר עזבו את הבית, הבינו את משמעות המשפט החרף שנאמר, ואז התוכחה הייתה חודרת ומחלחלת פנימה, כארסו של נחש.

יהודי נכנס להתייעץ: "מציעים לי שתי הצעות של שליח ציבור בימים נוראים, האחת בבית כנסת של אברכים, בו אני מתפלל תמיד, ולחילופין הצעה נוספת של שליח ציבור בבית כנסת של בעלי בתים ברמת גן, עם משכורת של קרוב ל10,000 ש"ח, את מה להעדיף?"

הגיב הרב ואמר: "אתה רוצה שאענה לך על שאלה, מה להעדיף האם תאוות הממון או תאוות הכבוד..."

לאחר מכן, ייעץ לו לגופו של דבר. גם הפליג בכוח 'זיכוי הרבים' של 'בעל תפילה' בימים הנוראים.

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'חכימא דיהודאי')

זה המבוא לתשובה, בלי השלב הזה אי אפשר לגשת לעשרת ימי תשובה, לא יעזור לעשות ווידוי, כשהכוונה היא להמשיך ולרוץ אל הכביש, לא יעזור להתחרט ובד בבד להמשיך לחלום על אותם חיים כמו שהיינו בהם קודם, מן ההכרח לסובב את הראש, לאמוד את המרחק ממנו לאבא שבשמים ואז ניתן להתחיל את הדיאלוג, לצלוח את הדרך עד אליו יתברך.

זוהי מהות העבודה, זה השילוב הנכון בין המלכת השם לתשובת עשרת ימי התשובה.

"ויתנו לך כתר מלוכה!!"

הסוד הוא כיוון הפנים שלו, גם קודם וגם כעת הוא עומד על שפת הכביש, פסיעה קלה לפני הסכנה, אבל מקודם הוא היה בכיוון של הכביש, זה מפחיד באמת, כרגע הוא אמנם באותו מקום בדיוק אבל עם הפנים אלי, הוא מדבר עם אבא... זו מציאות אחרת לגמרי.

אז הבנתי את תכלית העבודה, ראש השנה הוא יום של המלכת ה', לא מתעסקים בו בכלל בחטא או בעבר, ביומיים האלו אנחנו מתעסקים רק בדבר אחד. 'להטות לבבנו אליו', להפוך את הראש מההסתכלות אל הכביש המסוכן להבטה בו יתברך, עין בעין.

שקיים בביתו, את ההצעות שמציעים לו למציאת מקום עבודה, תוך שהוא מפרט את המעלות והחסרונות שיש בכל הצעה. בסיום דבריו שאל: "מה לעשות? איזו עצה לקחת בנוגע לכל בעיה?" נענה רבי חיים ואמר לו: "אתן לך הצעה חדשה שיש בכוחה לפתור את כל הבעיות גם יחד! תתפלל טוב בראש השנה! זה יפתור לך, בע"ה, את כל הבעיות!". רבותי!
זוהי ההזדמנות שלנו! הבה ננצל אותה! נתפלל טוב בראש השנה! נבכה ונבקש מהשם יתברך עוד ימים של חיים, בהם נוכל לתקן את נשמתנו, שתזכה להאיר באור החיים של חיי הנצח.
(מתוך דורש טוב אלול)

על חיינו הרוחניים. לבקש סיעתא דשמיא על מנת שנצליח לתקן את מעשינו, לעקור את המדות הרעות שבקרבונו, ליישם בצורה אמתית ונכונה את תכלית חיינו. אסור לנו להחמיץ את ההזדמנות! סיפר לי אחד מבני משפחתו של רבי חיים קניבסקי זיע"א, על יהודי שהגיע מאופקים על מנת לשאול בעצתו של הרב. הוא הגיע דקות ספורות לאחר שהסתיים זמן קבלת הקהל, והפציר בנו שנסכים להכניסו ל"שאלה קצרה". הוא סיפר על כך שיש לו צרות רבות בבית, וכי הגיע ממרחק. משנכנס פנימה החל לגולל באזני ר' חיים את כל הבעיות הרפואיות שיש לו ולבני ביתו, את הפתרונות שמציעים לו הרופאים, ואת עלותם הגבוהה שאין באפשרותו לממנה, את החוסר בפרנסה

מינוי שהוא לא ציפה לו כלל וכלל. תביטו ותראו כל כך הרבה אנשים ונשים, שקיבלו השנה הפתעות כל כך נעימות, והכל הגיע מראש השנה. אני מכיר באופן אישי כמה אנשים שקיבלו השנה שטעלס' נהדרים, אישה שהתרפאה השנה לחלוטין לחלוטין בס"ד, חבר טוב שמחתן בן במהלך השבוע הקרוב ועוד המון סיפורים מדהימים. נכון, מי יודע מה צופנת לו השנה הקרובה. אך מי יודע, אולי בכח תפילותינו וקבלותינו, התשובה והצדקה והמעשים הטובים, יפתחו לנו שערים חדשים, כאלו שאפילו לא העלנו בדמיוננו, לא חשבנו עליהם קודם לכן. כי כשם שייסורים וקשיים יכולים לבוא, ברצות ה', כך שמחה גדולה ואושר רב, עשייה ברוכה, שפע הזדמנויות והרבה הרבה דברים טובים ומתוקים, יכולים לבוא, ברצות ה'.
כשם שבראש השנה נקבע מי יחיה, כך נקבע בו גם מי ינוח ומי ישקט, מי ישלו, מי יעשר ומי ירום.

באלעד, דיבר הרב על כך שהאימהות הקדושות נפקדו בראש השנה וחדלו להיות עקרות. יוסף הצדיק שוחרר מבית האסורים ועלה למלוכה בראש השנה, ועוד ועוד.
אני מביט בעצמי ובסובבים לי, יחד עם אין ספור יהודים אחרים, שזכו השנה להזדמנויות חדשות, במגוון תחומים, רוחניים וגשמיים, ברוך ה'. יהודים שלמדו והחכימו את התורה"ק, שהשתדרגו, שהתעלו, שנהנו, שהשכילו, שהרוויחו, ששמחו, שחידשו חידושים, שיצרו יצירות, שחייכו, שהחלו לכהן כמרבצי תורה במוסדות התורה והחינוך ובישיבות הקדושות, שהתקבלו לעבודה נוחה ונעימה, שהתמוגגו, שהתעשרו, והעיקר, שנהיו מאושרים, בכל כך הרבה נושאים ותחומים, ואת הכל הם קיבלו בראש השנה שעבר. לאחד ממכירי, למשל, נולד השנה בן, לאחר 10 שנים בהן לא נולדו להם ילדים, ואותו האדם עצמו התמנה השנה למנהל מוסד חינוכי גדול.

על תלמודו. כעבור תקופה, קיבל רבי אלחנן מברק נוסף, המבשר לו שאשתו ילדה בן במזל טוב, הוא בירך לאלתר 'הטוב והמטיב' והמשיך ללמוד, כפי שמספר החברותא הרב מפוניבז' זצ"ל. לאחר שסיימו ללמוד, פנה שוב למורו ורבו ה'חפץ חיים' זי"ע לידע מה עליו כעת לעשות, האם יסע לקיים מצוות מילה? שאל אותו ה'חפץ חיים': "אתה מוהל...?". גם כאן הבין ר' אלחנן היטב את התשובה ולא נסע לברית של בנו...

אחד לא יתן לך משניות להסתכל בהן, אף אחד לא יתקן אותך, אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו...!".

באווירה זו, שהתורה ניתנת להשגה רק כאן בעולם הזה ולא בשמים היא, חינך מרן ה'חפץ חיים' זי"ע את תלמידיו. הגדול שבהם, הלא הוא הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד קיבל פעם מברק מביתו, ובו ספרו לו שרעייתו חולה. כשבא אל רבו ה'חפץ חיים' לשאול כדת מה לעשות, ענה לו בתמיהה: "אתה רופא...?" רבי אלחנן הבין את התשובה, הוא נשאר בישיבה והמשיך לשקוד

שליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו לי: israel.layosh@gmail.com

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מדוע לא אומרים 'מזמור לתודה' בשבת?
- ◆ האם מותר לעלות לתורה באמצע פסוקי דזמרה?
- ◆ מי שלא בירך 'אלקי נשמה' לפני התפילה - האם רשאי לברך לאחר התפילה?

אמירת 'פסוקי דזמרה'

- את פסוקי דזמרה יש לומר בנחת, ולא במרוצה, כמונה מעות', דהיינו שלא ידלג על מילים והברות, ולא יבלען, אלא יאמר כל מילה והברה בשלימותן.
- אמירת 'מזמור לתודה' בפסוקי דזמרה נחשבת כהקרבת קרבן תודה. הקרבת קרבן התודה במקדש התאפשרה רק בימות החול, ולפיכך אין אומרים מזמור זה בשבת וביום טוב.
- חובה לומר את הפסוק "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון" בכוונה, דהיינו עם הבנת תוכן הדברים, ואם לא כוון, ישוב ויאמר מפסוק זה עד סוף המזמור, ואף אם נזכר בכך לאחר התפילה.
- ברכת 'ישתבח' ישנם חמשה עשר שבחים הנאמרים כלפי השי"ת; והשומע קדיש או קדושה באמצע אמירתם - יענה עם הציבור, ולאחר מכן ישוב ויאמר את השבחים מתחילתם.

'הפסק' בפסוקי דזמרה

- אם החלו בתפילת שחרית ועדיין לא התאסף מנין, ימתין החזן לאחר פסוקי דזמרה ולא יאמר 'ישתבח' עד שיושלם המנין; אבל האחרים יאמרו 'ישתבח' מיד בסיימם את פסוקי דזמרה.
- מי שלא היו בידו טלית ותפילין והחל בתפילת שחרית, ובאמצע פסוקי דזמרה הביאו לו טלית ותפילין, יסיים את הפרק שעומד בו, וילבשן ויברך עליהן.
- האוחז בתפילתו באמצע פסוקי דזמרה, ובבית הכנסת קוראים בתורה, וקראוהו לעלות לתורה, יעלה ויברך ואף יקרא בלחש עם ה'בעל קורא', ואם שאלו הגבאי לשמו מותר להשיב לו.
- השומע ברכה באמצע פסוקי דזמרה, יענה עליה 'אמן' אפילו באמצע פסוק, ובלבד שאינו באמצע ענין, ולדוגמה - בפסוק:

"עושה משפט לעשוקים..." , לא יפסיק בין המילה 'עושה' למילה 'משפט'.

• אדם הלומד או מתפלל, ויש בסביבתו כאלו האומרים בקול רם ברכות השחר, ואם יענה על ברכותיהם יפריע הדבר לריכוזו בלימוד או בתפילה - יש שהורה כי הוא פטור מלענות על ברכותיהם.

הדילוג על פסוקי דזמרה למאחר לתפילה

• המאחר לתפילה בבית הכנסת ואם יתפלל בסדר הרגיל לא יספיק להתפלל תפילת 'שמונה עשרה' עם הציבור - אם יספיק לומר קריאת שמע וברכותיה עם הציבור, ידלג על פסוקי דזמרה ויצטרף אליהם; ואם יש בידו מעט זמן יאמר ברוך שאמר, אשרי, וישתבח, ויוסיף מפסוקי דזמרה לפי הזמן. ולדעת פוסקים רבים, אם לא יספיק לומר ברוך שאמר, אשרי וישתבח - יתפלל ביחידות.

• דין הדילוג בתפילה כדי להתפלל עם הציבור, האמור לעיל, הוא רק במקרה שאין אפשרות להתפלל ב'מנין' מאוחר יותר ללא דילוג.

ענינים שונים

- לכתחילה יש לברך את כל ברכות השחר לפני תפילת שחרית, ואם לא ברך לפני התפילה, יברך עד חלוף 'זמן תפילה', ובדיעבד יברך עד חצות היום.
- מי שלא בירך ברכת 'אלקי נשמה' לפני התפילה, יש אומרים שיוצאים ידי חובתה בברכת 'מחיה המתים', ועל כן יש לכוון לכתחילה בברכת מחיה המתים שלא לצאת ידי חובת ברכת אלקי נשמה.
- מותר למנות אדם בעל מום לחזן, ואדרבה, אדם בעל מום לבו נשבר, ונאמר: "לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה"; ויש שמחמירים בדבר, ולפחות בנוגע לראש השנה ויום הכיפורים.